

Općinsko vijeće

Broj : 01-_____/18
Sapna, __.__.2018.godine

N A C R T

Općinsko vijeće Sapna, na osnovu člana 13. a u vezi sa članom 8. Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 49/06 i 51/09), člana 9. i 10. Zakona o upravljanju otpadom („Službene novine Federacije BiH“, broj 33/03, 72/09) i člana 22. Statuta općine Sapna („Službeni glasnik općine Sapna“, broj 6/07, 8/09 i 3/12), na sjednici održanoj dana _____.2018.godine, usvojilo je

PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM NA PODRUČJU OPĆINE SAPNA ZA PERIOD 2018-2023. GODINA

SAŽETAK

Povod izradi općinskog plana upravljanja otpadom je taj da je Plan upravljanja otpadom na području općine Sapna za period 2012-2017. godine prestao da važi sa završetkom prethodne 2017. godine.

Period važenja ovog plana je 2018 – 2023. godina.

Ciljevi predviđeni ovim planom su:

1. Poboljšanje usluge i postepeno proširenje pokrivenosti prikupljanja i odvoza otpada na način da se obuhvati 90% domaćinstava do 2023. godine,
2. Postepeno, korak po korak, uvesti razdvajanje otpada na mjestu nastanka,
3. Ukloniti ostala nelegalna odlagališta otpada i sanirati područja na kojima se nalaze,
4. Jačanje javne svijesti.

Cilj	Opis cilja	Indikator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Poboljšanje usluge i postepeno proširenje pokrivenosti prikupljanja i odvoza otpada na način da se obuhvati 90% domaćinstava do 2023. godine	Broj domaćinstava uključenih u servis	2025	2075	2125	2175	2225	2275
		Broj privrednih subjekata uključenih u servis	74	74	74	74	74	74
		Broj javnih subjekata uključenih u servis	13	13	13	13	13	13
2	Postepeno, korak po korak, uvesti razdvajanje otpada na mjestu nastanka.		-	20%	25%	30%	35%	40%
		Količina izdvojenog papira t/god	-	20	25	30	35	40
		Količina izdvojene plastike t/god	-	10	15	20	25	30
		Količina izdvojenog stakla t/god	-	5	10	15	20	25

3	Ukloniti nelegalna odlagališta otpada i sanirati područja na kojima se nalaze.	broj saniranih /broj nelegalnih deponija	1/6	2/6	3/6	4/6	5/6	6/6
4	Jačanje javne svijesti.	Broj akcija na podizanju javne svijesti	10	12	14	14	16	16

SADRŽAJ

1	UVOD	7
2	OSNOVNI PODACI O OPŠTINI I PROIZVOĐAČIMA OTPADA	7
2.1	POLOŽAJ	7
2.2	ODNOS RURALNOG I URBANOG DIJELA OPĆINE	10
2.3	BROJ STANOVNIKA I DOMAĆINSTAVA PO MJESNIM ZAJEDNICAMA	10
2.4	PROIZVOĐAČI OTPADA IZ PRIVREDE	11
2.5	PROIZVOĐAČI OTPADA -JAVNE INSTITUCIJE	14
3	PRAVNI OKVIR ZA UPRAVLJANJE OTPADOM	16
3.1	PLANSKI DOKUMENTI UPRAVLJANJA OTPADOM	16
3.2	ZAKONSKA REGULATIVA	17
3.3	ANALIZA I ZAKLJUČCI	25
4	ADMINISTRATIVNI OKVIR UPRAVLJANJA OTPADOM	26
4.1	INSTITUCIONALNA ORGANIZACIJA	26
4.1.1	DRŽAVNI NIVO	26
4.1.2	FEDERACIJA BIH	26
4.1.3	TUZLANSKI KANTON	27
4.1.4	OPĆINSKI NIVO	27
4.2	POSTOJEĆI KAPACITETI ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA	29
4.2	OPREMLJENOST ZA PRUŽANJE USLUGE PRIKUPLJANJA I ODVOZA OTPADA	29
4.3	DINAMIKA I NAČIN ODVOZA I PRIKUPLJANJA OTPADA	30
	SAKUPLJANJE OPASNOG OTPADA IZ DOMAĆINSTAVA	31
4.3	SAKUPLJANJE SPECIJALNOG OTPADA	32
4.3.1	OTPAD OD ŽIVOTINJSKIH LEŠEVA	32
4.3.2	MEDICINSKI OTPAD	32
4.3.3	FARMACEUTSKI OTPAD	32
4.3.4	GRAĐEVINSKI OTPAD	32
4.3.5	ELEKTRONSKI I ELEKTRONIČKI OTPAD	32
4.3.6	SLUPANA I STARA VOZILA	32
4.3.7	OTPADNE GUME	32
4.3.8	OTPADNA ULJA I MASTI	33
4.3.9	KABASTI OTPAD	33
4.3.10	MULJ IZ SEPTIČKIH JAMA I UREĐAJA ZA PREČIŠĆAVANJE	33
4.3.11	OSTALI OPASNI OTPAD	33
4.4	PROIZVOĐAČI OTPADA KOJI SAMI ZBRINJAVAJU OTPAD	33
4.5	ANALIZA I ZAKLJUČCI	33
5	POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA ZA UPRAVLJANJE OTPADOM	34

5.1	ZELENI OTOCI	34
5.2	CENTRI ZA RECIKLAŽU	34
5.3	CENTRI ZA KABASTI OTPAD	34
5.4	OBJEKTI ZA ODLAGANJE	34
5.4.1	LOKALNA DEPONIJ	34
5.4.2	REGIONALNA DEPONIJ	34
5.5	DRUGI OBJEKTI	35
5.6	ANALIZA I ZAKLJUČI	35
6	NELEGALNA ODLAGALIŠTA	35
7	TRENTNE I BUDUĆE KOLIČINE	37
7.1	UKUPNO PROIZVEDENI OTPAD	37
7.2	PRIKUPLJENI MIJEŠANI OTPAD	37
7.3	PRIKUPLJENI OTPAD ZA RECIKLAŽU	38
7.4	PRIKUPLJENI SPECIJALNI OTPAD	38
7.5	UKUPNO PRIKUPLJENI OTPAD	39
7.6	BILANS	39
7.7	ANALIZA I ZAKLJUČI	39
8	FINANSIRANJE SISTEMA UPRAVLJANJA OTPADOM	39
8.1	TARIFA ZA DOMAĆINSTVA	39
8.2	PRIVREDNI SEKTOR	40
8.3	STEPEN NAPLATE	40
8.4	BILANS STANJA 2016 – 2017.	40
8.5	PROCJENA BUDŽETA 2018 – 2021.	41
8.6	ANALIZA I ZAKLJUČI	42
9	INFORMISANJE JAVNOSTI	43
9.1	INFORMISANJE GRAĐANA O PRUŽENIM USLUGAMA	43
9.2	PROGRAMI PODIZANJA SVIJESTI	43
9.3	ANALIZA I ZAKLJUČI	43
10	SPECIFIKACIJA PROBLEMA	44
10.1	INSTITUCIONALNI PROBLEMI	44
10.2	PRAVNI PROBLEMI	44
10.3	INFRASTRUKTURNI PROBLEMI	44
10.4	FINANSIJSKI PROBLEMI	45
10.5	JAVNA SVIJEST	45
11	CILJEVI UPRAVLJANJA OTPADOM ZA PLANSKI PERIOD	45
12	PROGRAM MJERA	47

12.1	PROGRAM MJERA ZA UNAPRJEĐENJE SISTEMA ZA PRIKUPLJANJE I ODVOZ OTPADA	47
12.2	PROGRAM MJERA ZA UNAPRJEĐENJE SISTEMA ZA ISKORIŠTAVANJE OTPADA	48
12.3	PROGRAM MJERA ZA UNAPRJEĐENJE SISTEMA ZA KONAČNO ODLAGANJE OTPADA	48
12.4	PROGRAM MJERA ZA PODIZANJE JAVNE SVIJESTI U UPRAVLJANJU OTPADOM	49
13	<u>ANALIZA RIZIKA</u>	50

1 Uvod

Općinski plan upravljanja otpadom predstavlja dokument kojim se organizuje proces upravljanja otpadom na nivou općine. Federalnim zakonom o upravljanju otpadom iz 2003. i dopunama Zakona iz 2009. godine te kantonalnim planom upravljanja otpadom definisana je obaveza izrade općinskih i regionalnih planova upravljanja otpadom koji trebaju biti međusobno usaglašeni.

Upravljanje otpadom na okolinski prihvatljiv način zasniva se na integriranom rješavanju problematike upravljanja otpadom. Prema tom principu proces upravljanja otpadom podrazumijeva: spriječavanje, odnosno izbjegavanje nastanka otpada, maksimalno iskorištavanje i pretvaranje u druge oblike i zbrinjavanje na okolinski najprihvatljiviji način. Najveći značaj ima spriječavanje produkcije otpada, i to ne samo u potrošnji već i u razvoju i proizvodnji. Da bi se što lakše upravljalo otpadom potrebno je uključiti sve proizvođače otpada u sudjelovanje u njegovom adekvatnom zbrinjavanju.

U okviru općinskog plana upravljanja otpadom biće prikazano trenutno stanje u oblasti upravljanja otpadom, količine, vrste otpada, način sakupljanja, tretiranja i zbrinjavanja otpada. Biće izvršena analiza postojećih kapaciteta za upravljanje otpadom, na osnovu čega će se razmatrati potrebe za unapređenje. Takođe će biti definisani pravci i prioriteti, kao i dinamika i način rješavanja problema u skladu sa pozitivnim nacionalnim i EU zakonodavstvom iz oblasti upravljanja otpadom i iz oblasti zaštite okoliša.

Općinski plan upravljanja otpadom općine Sapna izrađen je za period 2018. – 2023. godina, usvaja ga Općinsko vijeće i period važenja je 6 godina.

Plan je izradila općinska radna grupa koju čine:

1. Selima Ahmetović, Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
2. Bejto Sejdinović, Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
3. Enes Omerović, Služba za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove,
4. Ćamil Ahmetović, Služba civilne zaštite,
5. Šahman Ademović, Služba za privredu, budžet i finansije,
6. Mirhat Mujčinović, Služba za opću upravu, društvene djelatnosti i boračka pitanja
7. Fahrudin Smajlović, Javno komunalno preduzeće „Sapna“ d.o.o. Sapna

2 Osnovni podaci o Općini i proizvođačima otpada

2.1 Položaj

Općina Sapna se nalazi na sjeveroistoku Bosne i Hercegovine. Administrativno pripada Tuzlanskom kantonu i Federaciji Bosne i Hercegovine. Površina općine je 122,35 km², što u odnosu na površinu Tuzlanskog kantona iznosi 4,45 %, a dužina granice je oko 59 km. Općina Sapna se administrativno graniči sa općinama Zvornik i Lopare u Republici Srpskoj, Kalesijom i Teočakom u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Područje općine Sapna obuhvata sljedeće mjesne zajednice sa naseljenim mjestima: Baljkovica (Muhamedbegovići, Tijanići i dio naselja Savići); Donji Zaseok (Biberovići, Vrla Strana, Zecovi); Goduš (Duga Njiva, Mahala, Rujevine i Plan); Kobilici (Kobilici, Kosa); Kovačevići (Kovačevići, Gavrići); Kraljevići (Kraljevići, Svrake); Međeđa (Bešići, Dekići, Durakovići, Grabovice, Novo Naselje i Munjača); Nezuk (Nezuk, Nezuk-Debeljak, Nezuk Gornji); Rastošnica (Brzava, Čairi, Čaklovića, Donji Zavid, Gornji Zavid,

Laze, Lipak, Obršine, Vasiljevići); Sapna (Sapna, Gaj i Mahala); Skakovica (Gradina, Maura, Prelovina, Riječani, Romani, Rožanj, Sandići, Skakovica, Tomići, Vukmiri); Vitinica (Anđelići, Brđaci, Džakić, Fatići, Han, Kolonija, Krstac, Mahmutović, Marnići, Ramići, Rizvanović, Selimović); Zaseok (Zaseok); Žuje-Šarci (Žuje, Šarci).

Reljef općine je tipično brdsko – planinski sa rijetkim ravničarskim predjelima a cijelo područje ima karakteristične nagnutosti terena ka istoku i dijelom prema sjeverozapadu. Centralni dio općine smješten je uz rijeku Sapnu i regionalni put Zvornik – Priboj na nadmorskoj visini od 147 m, a ostala naseljena mjesta u odnosu na centralni dio pružaju se ka sjeveru i jugozapadu. Bez obzira na zahtjevan teren sve mjesne zajednice na području općine Sapna povezane su lokalnim putevima sa asfaltnim i dijelom makadamskim zastorom. U većini naselja, zbog dobre prohodnosti puteva odvoz otpada se vrši se korištenjem velikog vozila.

Ulice u naseljenim mjestima su, najčešće, sa kolovoznom asfaltiranom trakom širine od 3 – 3,5 m. U pojedinim mjesnim zajednicama određene ulice su jako strme sa nagibom većim od 10 % (slučaj za naselja Svrake i Mahala i u ulicama Fahrudina Hrustića i Nedžada Gušića u MZ Kraljevići, Plan i Mahala u MZ Goduš, Durakovići u MZ Međeđa). U ovim mjesnim zajednicama, izuzme li se naselje Durakovići u MZ Međeđa, su takve konfiguracije da je nemoguće postavljati kontejnere na početku ulice zbog dužine ulice i broja stanovnika – proizvođača otpada koje bi bilo teško ubijediti da svoj otpad i smeće nose i do pola kilometra da ga odlože u kontejner.

U mjesnim zajednicam Skakovica i Rastošnica, kolovozne površine su makadamske, najvećim dijelom, a kuće su razučene, tako da ovdje treba imati u vidu činjenicu malog broja stanovništva na velikom prostoru.

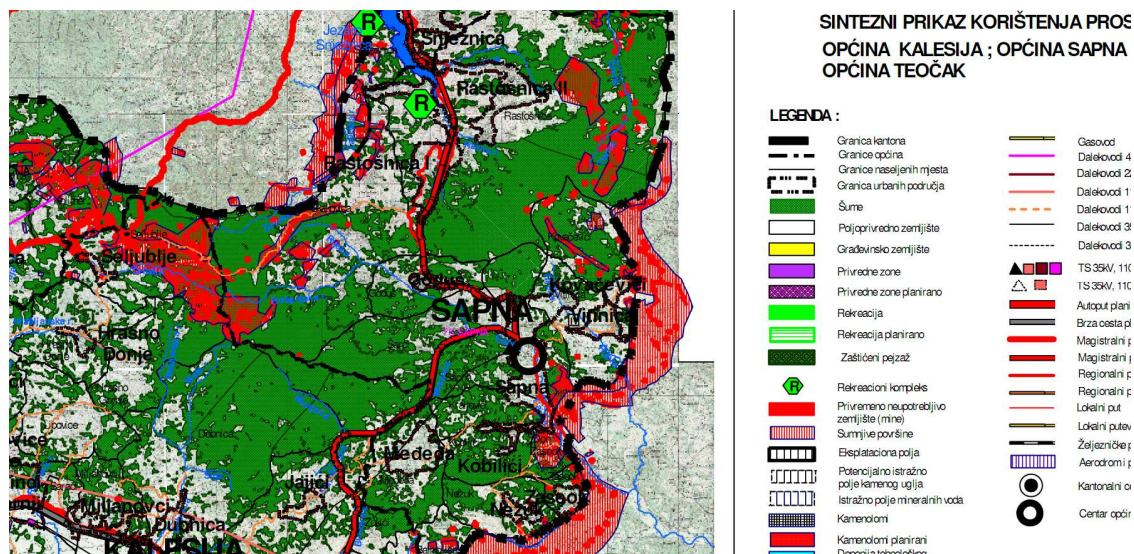
Tabela 1 Položaj naselja i mogućnost pružanja usluge

Red. br.	Naziv MZ-e	Naseljena mjesta	Je li naselje ima urban oblik ili je rasuto na velikoj površini	Postoji li pristupni put dovoljno dobar za zimski period	Udaljenost od centra Opštine (km)
1	Sapna	Sapna, Gaj i Mahala	Urbano,	Da, dobar ali na dijelu uzak	2,0
2	Kraljevići	Kraljevići, Svrake	Urbano	Da, dobar ali na dijelu uzak i dijelom sa usponom	2,0
3	Kobilići	Kobilići, Kosa	Urbano	Da, dobar ali na dijelu uzak, sa usponima na pojedinim dijelovima	3,0
4	Međeđa	Bešići, Dekići, Durakovići, Grabovice, Novo Naselje	Urbano	Da, dobar pristupni put za Međeđu, Garbovice uži i sa usponom.	6,0
5	Baljkovica	Muhamedbegovići, Tijanići i dio naselja Savići	Ruralno	Da, kolovoz 3 i 3,5 m širine	9,0
6	Nezuk	Nezuk, Nezuk-Debeljak, Nezuk Gornji	Urbano	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m.	6,0
7	Zaseok	Zaseok	Urbano	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m.	6,0

Red. br.	Naziv MZ-e	Naseljena mjesta	Je li naselje ima urban oblik ili je rasuto na velikoj površini	Postoji li pristupni put dovoljno dobar za zimski period	Udaljenost od centra Opštine (km)
8	D. Zaseok	Biberovići, Vrla Strana, Zecovi	Ruralno	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m.	3,0
9	Vitinica	Andelići, Brđaci, Džakić, Fatići, Han, Kolonija, Krstac, Mahmutovići, Marnići, Ramići, Rizvanovići, Selimovići	Urbano	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m.	6,0
10	Kovačevići	Kovačevići, Gavrići	Urbano	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m.	9,0
11	Goduš	Duga Njiva, Mahala, Rujevine i Plan	Urbano	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m. Prilaz Godušu Regionalni put R-456	8,0
12	Žuje i Šarci	Žuje i Šarci	Ruralno	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m.	3,0
13	Skakovica	Skakovica, Romani, Sandići, Sarići, Savići i Tomići	Rasuto na velikoj površini	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m.	15,0
14	Rastošnica	Brzava, Čairi, Čaklovića, Donji Zavid, Gornji Zavid, Laze, Lipak, Obršine, Vasiljevići	Urbano	Da, sa usponom na pojedinim dijelovima širine 3-3,5 m.	16,0

2.2 Odnos ruralnog i urbanog dijela Općine

Površina urbaniziranog dijela općine Sapna iznosi 12,5542 km² a ruralnog dijela 4,65km². Prema prostornom planu Tuzlanskog kantona za period 2005-2025 godina, urbana naseljena područja čine 10,6% a ruralna 3,9% od ukupne površine općine Sapna. Ostali dio površine predstavlja šume i šumsko zemljište te poljoprivredno zemljište cca. 85 % koje se najvećim dijelom nalazi u ruralnom dijelu općine.

Slika 1 Mapa općine sa granicom urbanog područja

2.3 Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama

U tabeli 2. prikazana su naseljena mjesta odnosno mjesne zajednice sa brojem stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama.

Tabela 2 Broj stanovnika i domaćinstava po mjesnim zajednicama

Red. br.	Naziv MZ-e	Broj stanovnika	Broj domaćinstava	Da li MZ koristi usluge (%)
1	Sapna	1140	358	Da, 297 domaćinstava ili 82,96 %
2	Kraljevići	1199	290	Da, 216 domaćinstava ili 74,48 %
3	Kobilići	424	104	Da, 87 domaćinstava ili 83,65 %
4	Međeđa	1213	285	Da, 221 domaćinstava ili 77,54 %
5	Baljkovica	117	28	Da, 15 domaćinstava ili 63,35 %
6	Nezuk	1007	223	Da, 171 domaćinstava ili 76,68 %
7	Zaseok	936	195	Da, 177 domaćinstava ili 90,76 %
8	D. Zaseok	388	85	Da, 57 domaćinstava ili 67,05 %
9	Vitinica	2933	535	Da, 408 domaćinstava ili 76,26 %
10	Kovačevići	620	168	Da, 153 domaćinstava ili

				91,07 %
11	Goduš	685	184	Da, 153 domaćinstva ili 83,15 %
12	Žuje i Šarci	300	78	Da, 70 domaćinstava ili 89,74 %
13	Skakovica	26	7	Ne, 0%
14	Rastošnica	190	48	Ne, 0%
	Ukupno:	11178	2588	Prosječna vrijednost : 78,24 %

Iz tabele 2. se vidi broj stanovnika po mjesnim zajednicama (podaci korišteni na osnovu Popisa stanovništva iz 2013. godine), kao i broj domaćinstava u tim MZ i procenat domaćinstava koja su uključena u odvoz smeća (podaci dobiveni na osnovu evidencije komunalnog redara nadležne općinske službe i JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna).

Naselja, odnosno MZ Rastošnica i Skakovica su povratničke mjesne zajednice sa malim brojem stanovnika – povratnika sa veoma razuđenim stambenim jedinicama nisu uključene u odvoz smeća, a ostale mjesne zajednice su uključene u dovoljnom obimu. Na prostoru općine Sapna formirano je Javno komunalno preduzeće „Sapna“ d.o.o. Sapna koje je zaduženo za prikupljanje i odvoz smeća. U proces prikupljanja smeća uključeno je većina domaćinstava svih mjesnih zajednica.

2.4 Proizvođači otpada iz privrede

Na području općine Sapna značajni proizvođači otpada iz privrede prikazani su u Tabeli 3.

Tabela 3 Proizvođači otpada iz privrede

Broj	Proizvođač	Vrsta otpada	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
1.	Poljoprivredne apoteke: DOO „Agrofam“ Sapna, DOO „Rubus“ Sapna	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 03 Ostali komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna
2.	Benzinske stanice DOO „B1 COMPANY“ Sapna DOO „MANTA“ Sapna	13 07 Otpad od tekućih goriva 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 03 Ostali komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna
3.	Automehaničarska radnja- Autopraonice: OR „Bistro“ Sapna, OR „Sjaj“ Sapna	13 02 Otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje 13 07 Otpad od tekućih goriva 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 10 odjeća, 20 01 26* ulja i masti koji nisu navedeni pod 20 01 25, 20 01 30	JKP „Sapna“ Sapna

Broj	Proizvođač	Vrsta otpada	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
		sredstva za pranje koja nisu navedena pod 20 01 29	
4.	doo „Građa Promet Sapna /prerada drveta/” „Delić”	03 01 Otpad od prerade drveta 20 03 01 Miješani komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna-komunalni otpad -Ostatke od rezanog drveta distribuira drugim licima i koristi kao toplotnu energiju
5.	doo „Kahrib” Sapna /prerada drveta/	03 01 Otpad od prerade drveta i proizvodnje ploča i naještaja 03 02 Otpad od zaštite drveta 20 03 01 Miješani komunalni otpad	JKP „Sapna” Sapna -Sav otpad koji nastaje koristi za proizvodnju toplotne energije (za grijanje i sušenje građe)
6.	Automehaničarske i vulkanizerske radnje (1) DOO „ENIKS-NERI” Sapna	12 01 Otpad od oblikovanja fizičke i mehaničke obrade metala i plastike 13 01 Otpadna hidraulična ulja 13 02 Otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje 13 05 Sadržaj iz odvajača ulje/voda 13 07 Otpad od tekućih goriva 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 16 06 Baterije i akumulatori 16 01 03 Stare gume 16 01 07 Filteri za ulje 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) 20 01 10 odjeća, 20 01 26* ulja i masti koji nisu navedeni pod 20 01 25, 20 01 30 sredstva za pranje koja nisu navedena pod 20 01 29, baterije i akumulatori obuhvaćeni pod 16 06 01, 16 06 02 ili 16 06 03 i nesortirane baterije i akumulatori koji sadrže ove baterije, 20 01 34 baterije i akumulatori koji nisu navedeni pod 20 01 33) 20 03 01 Miješani komunalni otpad	- JKP „Sapna” Sapna-komunalni otpad i drugi otpad -Staro istrošeno ulje sakuplja se u posude i prodaje drugim licima -Stare istrošene gume distribuira drugim licima -Metalni otpad prodaje sakupljačima ove vrste otpada ili se skladišti
7	Trgovačke radnje (15)	20 01 01 Papir i karton 20 03 01 Miješani komunalni otpad	JKP „Sapna” Sapna

Broj	Proizvođač	Vrsta otpada	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
8.	doo „Građa Promet Delić“ Sapna /visokogradnja/	17 01 Beton, opeka/cigle, crijepovi/pločice i keramika 17 02 Drvo, staklo i plastika 17 05 Zemlja, kamenje i iskopana zemlja od rada bagera 17 09 04 Miješani građevinski otpad i otpad od rušenja koji nije naveden pod 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03 20 03 01 Miješani komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna Pravno lice otpad koristi za lične potrebe i kao materijal za nasipanje
9.	doo „Kahrib“ Sapna /Tehnički pregled vozila/	12 01 Otpad od oblikovanja fizičke i mehaničke obrade metala i plastike 13 01 Otpadna hidraulična ulja 13 02 Otpadna ulja za motore, pogonske uređaje i podmazivanje 13 05 Sadržaj iz odvajča ulje/voda 13 07 Otpad od tekućih goriva 15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 16 06 Baterije i akumulatori 16 01 03 Stare gume 16 01 07 Filteri za ulje 20 01 Odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 10 odjeća, 20 01 26* ulja i masti koji nisu navedeni pod 20 01 25, 20 01 30 sredstva za pranje koja nisu navedena pod 20 01 29, baterije i akumulatori obuhvaćeni pod 16 06 01, 16 06 02 ili 16 06 03 i nesortirane baterije i akumulatori koji sadrže ove baterije, 20 01 34 baterije i akumulatori koji nisu navedeni pod 20 01 33) 20 03 01 Miješani komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna - Staro istrošeno ulje sakuplja se u posude i prodaje drugim licima
10	Restoran „Saraj“ Sapna	15 01 01 ambalaža od papira i kartona 15 01 02 ambalaža od plastike 15 01 03 ambalaža od drveta 15 01 04 ambalaža od metala 15 01 05 višeslojna ambalaža 15 01 06 miješana ambalaža 15 01 07 staklena ambalaža 20 01 02 staklo 20 01 08 bioraz gradivi otpad iz kuhinje i kantina 20 03 01 miješani komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna -Staklene ambalaže se vraćaju prodavcu

Broj	Proizvođač	Vrsta otpada	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
11	Ugostiteljski objekti (8)	15 01 01 ambalaža od papira i kartona 15 01 02 ambalaža od plastike 15 01 03 ambalaža od drveta 15 01 04 ambalaža od metala 15 01 05 višeslojna ambalaža 15 01 06 miješana ambalaža 15 01 07 staklena ambalaža 20 01 02 staklo 20 01 08 bioraz gradivi otpad iz kuhinje i kantina 20 03 01 miješani komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna -Staklene ambalaže se vraćaju prodavcu
12	Banka (1)	20 01 01 papir i karton 20 03 01 miješani komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna
13	Frizerski saloni (3)	15 01 ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 01 odvojeno skupljeni sastojci 20 03 01 miješani komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna
14	Pekara (3)	15 01 ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 01 odvojeno skupljeni sastojci 20 03 01 miješani komunalni otpad	JKP „Sapna“ Sapna

2.5 Proizvođači otpada -javne institucije

Broj	Proizvođač	Vrsta otpada	Operator koji preuzima i zbrinjava otpad
1.	Općina Sapna	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 03 Ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad)	JKP „Sapna“ Sapna
2.	JU Osnovna Škola Sapna i MSŠ Sapna	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 03 Ostali komunalni otpad (20 03 01 miješani komunalni otpad)	JKP „Sapna“ Sapna
3.	PZU Apoteka „DUR-FARM“ Sapna PZU Apoteka „MIAPHARM“ Kalesija (apoteka)	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 16 05 06 Laboratorijske hemikalije 18 01 08* i 18 01 09 Farmaceutski otpad	JKP „Sapna“ Sapna-komunalni otpad „KEMIS-BH“ doo Lukavac- opasni

	Sapna)	18 01 03 Infektivni otpad 20 03 01 Miješani komunalni otpad	otpad
4	Dom zdravlja Sapna	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 16 05 06* Hemijski otpad 18 01 Otpad od njege novorođenčadi, dijagnosticiranja, liječenja ili prevencije bolesti kod ljudi 18 01 01* Oštri predmeti 18 01 03* Infektivni otpad 18 01 08* i 18 01 09 Farmaceutski otpad 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JKP „Sapna“ Sapna-komunalni otpad „KEMIS-BH“ doo Lukavac- opasni otpad
5	JP Veterinarska stanica „Sapna“	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 15 02 Apsorbensi, filterski materijali, materijali za upijanje i zaštitna odjeća 18 02 Otpad od istraživanja, dijagnosticiranja, liječenja ili prevencije bolesti u životinja 20 01 odvojeno skupljeni sastojci (osim 15 01) (20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu) 20 01 35* Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 koja sadrži opasne komponente 20 01 36 Odbačena električna i elektronska oprema koja nije navedena pod 20 01 21 i 20 01 23 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JKP „Sapna“ Sapna „KEMIS-BH“ doo Lukavac- opasni otpad

6.	JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JKP „Sapna“ Sapna
7.	MUP TK, PS Sapna Kantonalne institucije, zavodi i podružnice	15 01 Ambalaža (uključujući odvojeno skupljani komunalni ambalažni otpad) 20 03 ostali komunalni otpad (20 01 08 biorazgradivi otpad iz kuhinja i kantina, 20 01 21* fluorescentne cijevi i ostali otpad koji sadrži živu, 20 03 01 miješani komunalni otpad, 20 03 07 krupni otpad, 20 03 99 komunalni otpad koji nije specificiran na drugi način)	JKP „Sapna“ Sapna

3 Pravni okvir upravljanja otpadom

3.1 Planski dokumenti upravljanja otpadom

Planiranje zaštite okoliša, čiji sastavni dio je i planiranje u oblasti upravljanja čvrstim otpadom, na federalnom i kantonalnom nivou je propisano Zakonom o zaštiti okoliša (S.N. FBiH 33/03, 38/09). Planiranje u oblasti upravljanja čvrstim otpadom je dodatno propisano Zakonom o upravljanju otpadom (S.N. FBiH 33/03, 72/09). Ova dva zakona su propisala donošenje sljedećih planskih dokumenata:

- **Federalne strategije upravljanja otpadom** koja čini sastavni dio Strategije zaštite okoliša (član 48. Zakon o zaštiti okoliša, član 8. Zakon o upravljanju otpadom),
- **Federalnog plana upravljanja otpadom** koji čini provedbeni dokument Strategije (član 6. Zakona o upravljanju otpadom),
- **Kantonalnog plana upravljanja otpadom** (član 9. Zakonom o upravljanju otpadom FBiH)

Osim toga, član 9. ovog zakona propisuje se obaveza kantona da donese propis kojim će se definirati uvjeti za **planiranje upravljanja otpadom u općinama**, dok je članom 10. definirano da će se kantonalnim propisom utvrditi zadaci općina u izradi općinski planova upravljanja otpadom, te sadržaj tih planova.

Federacija BiH je izradila i usvojila Strategiju upravljanja otpadom i Federalni plan upravljanja otpadom. Tuzlanski kanton je krajem 2014. godine izradio Kantonalni plan upravljanja otpadom.

Glavna svrha Federalne strategije je uspostava realnog okvira za smanjenje količina otpada koji nastaje, te održivo upravljanje novonastalim otpadom. Općinski plan upravljanja otpadom, kao provedbeni dokument Strategije, mora biti u potpunosti usklađen sa spomenutim strateškim ciljevima, te odredbama Federalnog plana upravljanja otpadom (usvojen na nivou Federacije BiH za period 2012-2017. godina) i Kantonalnog plana upravljanja otpadom (usvojen na nivou Tuzlanskog kantona za period 2015-2020. godina).

Obzirom da je donesen za period 2012-2017. godina, početkom 2018. godine Federalni plan upravljanja otpadom prestao je da važi.

Osim ovih zakonom propisanih dokumentana, na nivou Općine Sapna usvojeni su i drugi planski dokumenti koji imaju vezu sa upravljanjem otpadom:

- Strategija razvoja općine Sapna za period 2014-2020.godina,
- Prostorni plan za područje Tuzlanskog kantona 2005-2025. godina (data saglasnost na prijedlog)
- Prostorni plan općine Sapna za period 2013-2033. godina
- Regulatorni plan za stambeno-poslovnu zonu „Centar“
- Regulatorni plan za industrijsko-poslovnu zonu 1 u Sapni

3.2 Zakonska regulativa

Zakon o upravljanju otpadom FBiH (S.N. FBiH 33/03 i 72/09) predstavlja pravni okvir za uspostavu sistema upravljanja svim vrstama otpada. Zakonom se posebno uređuju:

- pojmovi, definicije, kategorije, vrste i liste otpada, te postupci upravljanja otpadom,
- načela upravljanja otpadom,
- planiranje upravljanja otpadom,
- podjela nadležnosti između Federacije i Kantona u upravljanju otpadom,
- izdavanje dozvola za aktivnosti tretmana i odlaganja otpada,
- odgovornost u upravljanju otpadom,
- prekogranični promet otpada.

Upravljanje otpadom se zasniva na pet osnovnih načela definisanih članom 5. Zakona o upravljanju otpadom i to:

- Prevencija - izbjegavanje nastajanja otpada ili smanjivanje količine i štetnosti nastalog otpada da bi se smanjio rizik po zdravlje ljudi i okoliš i da bi se izbjegla okolinska degradacija.
- Mjere opreznosti - sprečavanje opasnosti ili šteta po okoliš koju prouzrokuje otpad, preduzimanje mjera, čak iako nije na raspolaganju potpuna naučna podloga;
- Odgovornost proizvođača otpada – proizvođač je odgovoran za odabir najprihvatljivijeg okolinskog rješenja prema karakteristikama proizvoda i tehnologiji proizvodnje, uključujući životni ciklus proizvoda i korištenje najadekvatnije raspoložive tehnologije;
- Princip zagađivač plaća - proizvođač ili vlasnik otpada snosi sve troškove prevencije, tretmana odlaganja otpada, uključujući brigu nakon upotrebe i monitoring. On je i finansijski odgovoran za preventivne i sanacione mjere zbog šteta po okoliš koje je prouzrokovao ili će ih najvjerovatnije prouzrokovati;
- Blizina - tretman ili odlaganje otpada treba se vršiti u najbližem adekvatnom postrojenju ili lokaciji, uzimajući u obzir okolinsku i ekonomsku profitabilnost;
- Regionalnost - razvoj tretmana otpada i izgradnja objekata za njegovo odlaganje treba se vršiti na način da pokriva potrebe regiona i omogućava samoodrživost izgrađenih objekata.

Osim federalnog Zakona o upravljanju otpadom na snazi je i niz pravilnika i drugih sektorskih zakona na nivou BiH i Federacije BiH koji se dotiču problematike upravljanja otpadom posebno u oblasti zdravstva i apotekarske djelatnosti. Njihov pregled i zahtjevi koji se odnose na upravljanje otpadom su dati u Tabeli 5 u nastavku.

Prema Zakonu o upravljanju otpadom nadležnost upravljanja otpadom je podijeljena između Federacije BiH i kantona, dok kantonalni propisi dalje uređuju prenošenje ovlasti na općine i komunalna preduzeća.

U Tuzlanskom kantonu je na snazi Zakon o komunalnim djelatnostima (Sl. novine TK 11/05, 7/07, 8/12 i 14/13) i Plan upravljanja otpadom Tuzlanskog kantona za period 2015-2020. godina kojim se problematika komunalnog otpada reguliše na nivou Kantona.

Ovim Zakonom definišu se komunalne djelatnosti, načela, način obavljanja i finansiranja, te druga pitanja od značaja za uspješno obavljanje komunalnih djelatnosti na području Tuzlanskog kantona.

Na nivou Općine Sapna ima nekoliko usvojenih Odluka koje su od značaja za upravljanje otpadom i to:

- Odluka o komunalnom redu («Službeni glasnik Općine Sapna», br.1/12 i 5/15),
- Odluka o pristupanju osnivanju Javnog preduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik («Službeni glasnik Općine Sapna», br.8/09),
- Odluka o osnivanju Javnog komunalnog preduzeća „Sapna“ d.o.o. Sapna («Službeni glasnik Općine Sapna», broj 3/14)
- Odluka o povjeravanju komunalnih djelatnosti Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna («Službeni glasnik Općine Sapna», broj 3/15 i 4/16)
- Odluka o razmještanju kontejnera («Službeni glasnik Općine Sapna», broj 4/15)
- Odluka o davanju garancije za kreditno zaduženje Javnog preduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik («Službeni glasnik Općine Sapna», br.4/10),

U nastavku se daje pregled odredbi iz relevantnih propisa na svim nivoima, a koje na bilo koji način utiču na organizaciju upravljanja otpadom na nivou općine.

Tabela 5 Propisi od značaja za upravljanje otpadom na nivou BiH

Zakon/Pravilnik	Broj Sl. glasnika BiH	Nadležnosti/Obaveze
Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima	51/11	Pravilnikom se propisuju uslovi u pogledu prostorija, opreme i kadrova, koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica, koja obavljaju promet fitofarmaceutskim sredstvima- FFS. Promet FFS na malo (poljoprivredna apoteka), moraju imati odgovarajući skladišni prostor za čuvanje FFS, prostor za privremeno skladištenje otpada FFS, prodajni prostor i radni prostor za odgovorno lice. Prostor za privremeno skladištenje otpada FFS može se nalaziti i u sklopu skladišnog prostora namijenjenog za čuvanje FFS. Odgovorno lice se brine za skupljanje otpada FFS i otpadne ambalaže u skladu s propisima koji uređuju opasni otpad.
Zakon o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini	88/07	Čl 17: Propise za upravljanje radioaktivnim otpadom donosi direktor Agencije u skladu s međunarodnim standardima. <i>Propis još nije donesen.</i>
Pravilnik o medicinskim sredstvima	04/10	Čl 87: Medicinska sredstva koja više nisu u uporabi zbrinjavaju se o trošku vlasnika odnosno pravne ili fizičke osobe kod koje je medicinsko sredstvo zatečeno.
Pravilnik o zbrinjavanju farmaceutskog otpada	23/11	Čl 3: Definiše farmaceutski otpad Čl 6: Definiše obavezu proizvođača farmaceutskog otpada da pripremi Plan upravljanja otpadom Čl 7: Proizvođač otpada je dužan prikupljati otpad selektivno u skladu sa dogovorenim budućim tretmanom. Čl 9: Propisuje obavezu razvrstavanja otpada po vrstama Čl 12: Propisuje obavezu sklapanja ugovora radi prenosa obaveza upravljanja otpadom na operatera sistema i sadržaj tog ugovora

		Čl 13: Transport opasnog otpada mora biti praćen odgovarajućom dokumentacijom.
Zakon o osnovama bezbjednosti saobraćaja na putevima u BiH	48/10, 75/06, 44/07, 6/06	Propisano je da je na javnim putevima zabranjeno podizati objekte, uređaje ili postrojenja, saditi sadnice ili postavljati predmete kojima se umanjuje preglednost puteva, kao i preglednost na raskrsnici, ili vršiti bilo kakve radnje koje bi mogle ugrožavati ili ometati saobraćaj na javnom putu ili oštećivati javni put i objekte na njemu.

Tabela 6 Propisi od značaja za upravljanje otpadom na nivou Federacije BiH

Naziv propisa	Broj Službenih novina FBiH	Propisane obaveze
Zakon o upravljanju otpadom	33/03 i 72/09	<p>Čl 6: Propisuje da je federalni plan upravljanja otpadom provedbeni dokument Strategije upravljanja otpadom Federacije BiH i njegov sadržaj</p> <p>Čl. 9: Saradnja sa kantonom kod izrade Kantonalnog plana upravljanja otpadom</p> <p>Čl. 10: propisuje obavezu izrade općinskih planova upravljanja otpadom i sadržaj tih planova:</p> <ul style="list-style-type: none"> • programe o sakupljanju opasnog otpada iz domaćinstava; • programe za korištenje komponenti iz komunalnog otpada; • programe za smanjenje procenta biorazgradivog otpada i ambalažnog otpada u komunalnom otpadu; • programe za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom; • lociranje postrojenja za upravljanje otpadom; <p>Čl.12-13: Obaveza dobivanja dozvole za obavljanje aktivnosti tretmana otpada i njegovog odlaganja (komunalna poduzeća)</p> <p>Čl 10-11: Obaveza da operator postrojenja za koje je potrebna okolinska dozvola izradi Plan upravljanja otpadom i imenuje odgovornu osobu za poslove upravljanja otpadom</p> <p>Čl.22: Daje mogućnost da proizvođač i prodavač prenesu obaveze upravljanja otpadom na operatera sistema za prikupljanje otpada putem ugovora ili sporazuma</p> <p>Čl.23: Definiira uspostavu sistema prikupljanja otpada od strane operatera za upravljanje otpadom</p> <p>Čl. 24: Definiira odgovornost proizvođača i vlasnika otpada da ponovno koriste i recikliraju otpad te ga skladište na okolinski prihvatljiv način.</p> <p>Čl.25-28: Definiira vršenje upravljanja komunalnim otpadom, donošenje odgovarajućih propisa i njihovog sadržaja</p> <p>Čl 30: Definiira obavezu selektivnog prikupljanja otpada od strane proizvođača ili vlasnika otpada</p> <p>Čl 36: Definiira obavezu odvojenog sakupljanja opasnog</p>

Naziv propisa	Broj Službenih novina FBiH	Propisane obaveze
		<p>otpada proizvedenog u domaćinstvima, institucijama i službama i predavanje ovlaštenom operateru.</p> <p>Čl 37: Definiira obavezu registriranje svake deponije u katastru nekretnina</p>
Pravilnik o kategorijama otpada sa listama	09/05	Ovim pravilnikom propisuju se kategorije otpada sa listama prema osobinama otpada i djelatnosti iz kojih potječe otpad.
Pravilnik o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom	09/05	Ovim pravilnikom uređuje se postupak izdavanja dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom, utvrđuju aktivnosti male privrede za koje nije potrebno pribavljanje dozvole i uvjeti uz čije ispunjenje nije potrebno pribavljanje dozvole.
Pravilnik o upravljanju ambalažom i ambalažnim otpadom	88/11	<p>Čl 12: Proizvođači, uvoznici, punioci, pakeri distributeri i krajnji snabdjevači moraju organizirati posebno mjesto za preuzimanje, skupljanje, sortiranje i privremeno čuvanje ambalažnog otpada koji je preuzet ili je nastao u njihovoj djelatnosti ako količina u toku kalendarske godine takvog ambalažnog otpada premašuje: 80 t za papir i/ili 300 t za staklo i/ili 100 t za metale i/ili 30 t za plastiku</p> <p>Čl 14: Proizvođači, uvoznici, punioci, pakeri distributeri i krajnji snabdjevači putem ugovora prenose svoje obaveze na operatera sistema koji je dužan da obezbjedi preuzimanje otpada, njegovo ponovno iskorištenje i odlaganje.</p>
Zakon o prikupljanju proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala	35/98, 109/12 i 15/16	Čl.8: Pravne osobe koje obavljaju komunalnu djelatnost prikupljanja otpadaka u gradovima i naseljima dužne su da iz tih otpadaka izdvajaju skundarne sirovina, da ih razvrstavaju po vrstama i na osnovu ugovora isporučuju poduzećima koja se bave preradom i proizvodnjom sekundarnih sirovina.
Uredbu o selektivnom prikupljanju, parkiranju i označavanju otpada	38/06	Cijela uredba se primjenjuje na proizvođače otpada i način prikupljanja, parkiranja i označavanja otpada sa posebnim akcentom na postupanje sa opasnim otpadom. Pravilnik se NE odnosi na kućni otpad ni otpad proizveden u zdravstvenim ustanovama.
Pravilnik o uvjetima za prijenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača na operatera sistema za prikupljanje otpada	09/05	Ovim pravilnikom se propisuju uvjeti pod kojima prizvođač i prodavac mogu prenijeti svoje obaveze upravljanja otpadom na operatera sistema za prikupljanje otpada putem ugovora ili sporazuma.
Pravilnik o sadržaju plana prilagođavanja upravljanja opadom	09/05	Ovim pravilnikom se uređuje sadržaj Plana prilagođavanja za općinske deponije.

Naziv propisa	Broj Službenih novina FBiH	Propisane obaveze
za postojeća postrojenja za tretman i odlaganje otpada i aktivnostima koje preduzima nadležni organ		
Uredba koja regulira obavezu izvještavanja operatora i proizvođača otpada o provođenju programa nadzora, monitoringa i vođenja evidencije prema uvjetima iz dozvole	31/06	Ovom uredbom propisuje se obaveza dostavljanja godišnjeg izvještaja o ispunjenju uvjeta iz dozvole za upravljanje otpadom ili okolinske dozvole izdate proizvođačima otpada i operatorima postrojenja ili pogona za tretman otpada za upravljanje otpadom (komunalnim poduzećima)
Pravilnik o pogonima i postrojenjima za koje je obavezna procjena uticaja na okoliš i pogonima i postrojenjima koji mogu biti izgrađeni i pušteni u rad samo ako imaju okolinsku dozvolu	19/04	Ovaj pravilnik daje popis pogona i postrojenja koji imaju obavezu izrade studije uticaja na okoliš i dobivanja ekološke dozvole na federalnom nivou. Napomena: Isti pogoni i postrojenja su dužni pripremiti Plan upravljanja otpadom koji čini sastavni dio aplikacije za okolišnu dozvolu i čije odredbe se prepisuju kao obaveza u okolišnu dozvolu.
Pravilnik o upravljanju medicinskim otpadom	77/08	<p>Čl. 5: Upravljanje medicinskim otpadom vrši se na osnovu Plana upravljanja medicinskim otpadom. Zdravstvena ustanova dužna je donijeti Plan upravljanja medicinskim otpadom u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog Pravilnika.</p> <p>Čl. 6: Zdravstvena ustanova dužna je imenovati referenta za upravljanje otpadom u ustanovi.</p> <p>Čl. 7: Propisuje da je referent za upravljanje otpadom izrađuje i prilagođava Plan upravljanja medicinskim otpadom u ustanovi, vrši nadzor na primjenom, obučava radnike, brine se o odlaganju otpada, vodi evidenciju i pokreće inicijative za smanjenje otpada.</p> <p>Čl. 8: Propisuje da je zdravstvena ustanova koja zapošljava više od 50 radnika dužana uspostaviti odbor za upravljanje otpadom.</p> <p>Čl. 10: Veoma infektivni otpad treba tretirati toplotnom ili hemijskom sterilizacijom prije nego što se isti pomješa sa ostalim infektivnim otpadom. Medicinski otpad potrebno je držati u kutijama ili ambalaži na kojoj su jasno navedene karakteristike i obilježja kategorija i koje pružaju odgovarajuću zaštitu za osobe iz medicinskih ustanova koje stupaju u kontakt prilikom rukovanja</p>

Naziv propisa	Broj Službenih novina FBiH	Propisane obaveze
		<p>navedenom ambalažom.</p> <p>Čl. 11: Sadržaj Plana upravljanja medicinskim otpadom</p> <p>Čl. 13: Propisuje da se infektivni otpad odlaže u crvenu burad, a ostali medicinski otpad iz čl.10 u žutu burad. Crvena burad sa infektivnim i eventualno biološkim otpadom moraju biti u minusnom režimu. Na buradima treba jasno istaknuti znak opasnosti i natpis "INFEKTIVNI OTPAD".</p> <p>Čl. 16: Rukovodilac zdravstvene ustanove dužan je da obezbijedi da se lijekovi nabavljaju putem ugovora kojim se dozvoljava povrat lijekova sa isteklim rokom upotrebe proizvođaču ili dostavljaču.</p>
Pravilnik o životinjskom otpadu i drugim neopasnim materijalima prirodnog porijekla koji se mogu koristiti u poljoprivredne svrhe	08/08	<p>Čl. 3: Životinjske fekalije – otpadne životinjske materije i sadržaj predželudaca i crijeva goveda- i drugi neopasni materijali biološkog i prirodnog porijekla koji nisu kontaminirani opasnim i štetnim materijama, mogu se koristiti u poljoprivredne svrhe kao đubrivo.</p> <p>Zabranjeno je otvoreno odlaganje na poljoprivredno zemljište većih komada mesa i drugog životinjskog otpada, koje će vidno narušavati prirodno okruženje te privlačiti lešinare</p> <p>Čl. 4: Definiše visoko rizični otpad i nalaže da se sav proizvedeni životinjski otpad mora neškodljivo ukloniti.</p> <p>Čl. 5-8: Definiše da se mulj iz postrojenja za tretman komunalnih otpadnih voda, iz septičkih jama ili sličnih instalacija može koristiti u poljoprivredi na kontrolisani način i propisuje uvjete pod kojima je to omogućeno.</p> <p>Čl. 9: Nalaže da se biorazgradivi otpad može koristiti u poljoprivredi tek nakon kompostiranja.</p> <p>Čl. 10: Hemikalije koje se koriste u poljoprivredi, a sadrže opasne materije se smatraju opasnim otpadom, prema Pravilniku o kategorijama otpada sa listama („Službene novine Federacije BiH“ broj 9/05) i zbrinjavaju se na način propisan članom 36. Zakona o upravljanju otpadom.</p>
Zakon o apotekarskoj djelatnosti	40/10	<p>Čl. 12: Propisuje da apoteke moraju imati uspostavljen sistem upravljanja farmaceutskim otpadom u skladu sa važećim standardima, kao i posebnim propisima koji regulišu ovu oblast.</p> <p>Čl. 25: Propisuje obavezu blagovremenog zbrinjavanja neispravnih lijekova koji se smatraju farmaceutskim otpadom, kao i medicinskih sredstva koja više nisu za upotrebu ili su neispravna na način i pod uslovima predviđenim državnim Zakonom, kao i propisima donijetim na osnovu tog zakona.</p>
Pravilnik o bližim uvjetima glede prostora, opreme i kadra, kriterijima za osnivanje i obavljanje	44/12	<p>Član 9: U ljekarni se osigurava odlaganje i zbrinjavanje farmaceutskog i drugog otpada, te uspostavlja sustav upravljanja farmaceutskim otpadom suglasno Pravilniku o zbrinjavanju farmaceutskog otpada ("Službeni glasnik BiH", broj 23/11).</p> <p>Član 41-43: U postupku utvrđivanja ispunjenosti uvjeta</p>

Naziv propisa	Broj Službenih novina FBiH	Propisane obaveze
ljekarničke djelatnosti u svim organizacionim oblicima, kao i načinu i postupku njihove verifikacije		prostora, opreme i kadra za rad ljekarne potrebno je dostaviti, između ostalog, dokaze o uspostavljenom sustavu upravljanja farmaceutskim otpadom sukladno važećim standardima, što podrazumijeva posjedovanje plana upravljanja farmaceutskim otpadom, opreme i ambalaže za zbrinjavanje farmaceutskog otpada ukoliko se isti transportira do druge osobe, kao i, u pravilu, ugovor sa fizičkom ili pravnom osobom koje obavlja funkciju operatera sustava za prikupljanje otpada, a suglasno Pravilniku o zbrinjavanju farmaceutskog otpada.
Zakon o zaštiti okoliša	33/03,38/09	Čl.27: Općinske službe za upravu su dužne pružiti podršku obrazovnim institucijama, vjerskim zajednicama, naučnim institucijama, stručnim organizacijama i udruženjima kako bi mogle djelotvornije provoditi svoje obrazovne i trening aktivnosti u oblasti okoliša.
Zakon o cestama	12/10, 16/10 i 66/13	Propisana je zabrana poduzimanja bilo kakvih radova ili radnji na javnoj cesti i cestovnom pojasu ako bi ti radovi ili radnje mogli oštetiti javnu cestu, povećati troškove održavanja, odnosno ugrožavati ili ometati promet na njoj

Kantonalni propisi

- Zakon o komunalnim djelatnostima (Sl. novine TK 11/05, 7/07, 8/12 i 14/13)
- Uredba o vrstama otpada (Sl. novine TK 5/01)

Naziv propisa	Broj Službenih novina TK	Propisane obaveze
Zakon o komunalnim djelatnostima	11/05, 7/07,8/12 i 14/13	Ovim Zakonom definišu se komunalne djelatnosti, načela, način obavljanja i finansiranja, te druga pitanja od značaja za uspješno obavljanje komunalnih djelatosti na području Tuzlanskog kantona.
Uredba o vrstama otpada	5/01	Ovom Uredbom se propisuju vrste otpada, zavisno o svojstvima i mjestu nastanka, način pristupanja pojedinim vrstama otpada, način dostave podataka o postupanju sa otpadom, uzorkovanje otpada, sadržaj i izgled obrazaca prtećih i prijavnih listova, sadržaj i izgled obrazaca izvještaja o ispitivanju hemijsko-fizikalnih svojstava otpada.

Općinski propisi

- Odluka o komunalnom redu («Službeni glasnik Općine Sapna», br.1/12 i 5/15),
- Odluka o pristupanju osnivanju Javnog preduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik («Službeni glasnik Općine Sapna», br.8/09),
- Odluka o osnivanju Javnog komunalnog preduzeća „Sapna“ d.o.o. Sapna («Službeni glasnik Općine Sapna», broj 3/14)
- Odluka o povjeravanju komunalnih djelatnosti Javnom komunalnom preduzeću „Sapna“ d.o.o. Sapna («Službeni glasnik Općine Sapna», broj 3/15 i 4/16)
- Odluka o razmještanju kontejnera («Službeni glasnik Općine Sapna», broj 4/15)
- Odluka o davanju garancije za kreditno zaduženje Javnog preduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik («Službeni glasnik Općine Sapna», br.4/10),

Tabela 8 Opštinski propisi od značaja za upravljanje otpadom

Naziv odluke	Broj Službenog glasnika Općine	Propisane obaveze
Odluka o komunalnom redu	1/12 i 5/15	<p>Članom 1. ove Odluke uređuje se komunalni red kao i odnosi u komunalnoj djelatnosti na području općine Sapna, a naročito oblasti održavanja čistoće, sakupljanja i odvoza komunalnog otpada, kao i donošenje mjera za provođenje komunalnog reda i kaznenih mjera. Mjesto za smještaj posuda za smeće određuje općinska služba nadležna za komunalne poslove na prijedlog pravnog lica kome je povjereno vršenje poslova odvoza smeća, a po pribavljenom mišljenju općinske službe nadležne za prostorno uređenje. Posude za smeće-kontejnere (22) koji su u vlasništvu općine Sapna i komunalnog preduzeća smješteni su ispred javnih ustanova i iste održava pravno lice kome je povjereno vršenje ovih poslova. Svi drugi korisnici (pravna i fizička lica) dužni su nabaviti posude za smeće i iste redovno održavati, dok domaćinstva u svim mjesnim zajednicama iz kojih se odvozi smeće isto odlažu u plastične vreće.</p> <p>Općinska služba nadležna za poslove prostornog uređenja određuje lokacija za odlaganje viška zemlje iz iskopa i otpadnog građevinskog materijala.</p>
Odluka o pristupanju osnivanju Javnog preduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik	8/09	<p>Od strane općinskog vijeća općine Sapna usvojena je odluka o pristupanju osnivanja Javnog preduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik. Osnivački ulog općine Sapna u Javnom preduzeću „Regionalna deponija“ Zvornik je srazmjeran broju stanovnika općine Sapna u odnosu na ukupan broj stanovnika svih općina učesnica i to: Sapna, Zvornik, Kalesija, Šekovići, Srebrenica, Bratunac, Vlasenica i Osmaci, koje su osnivači ovog preduzeća.</p>

		Obaveza osnovanog Javnog poduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik jeste izgradnja regionalne sanitarne deponije na Crnom Vrh u općini Osmaci koja će od centra općine biti udaljena 25km.
Odluka o davanju garancije za kreditno zaduženje Javnog preduzeća „Regionalna deponija“ Zvornik	4/10	Odluka o davanju garancije na kreditno zaduženje JP „Regionalna deponija“ Zvornik kod Vlade Republike Srpske – Ministarstva finansija Republike Srpske po drugom projektu za upravljanje čvrstim otpadom finansiranog kreditnim sredstvima svjetske banke. Kreditna sredstva koristiti će se za izgradnju regionalne deponije koja se nalazi na lokaciji „Crni Vrh“ kao i infrastrukture za podršku deponiji (transfer stanice). Maksimalni iznos glavnice je 359.000,00KM sa rokom otplate od 18 godina, grejs periodom od 6 godina. Otplata glavnice počinje sa 15.12.2016.godine.

3.3 Analiza i zaključci

Zakonski osnov za izradu Odluke o komunalnom redu Općine Sapna je bio Zakon o komunalnim djelatnostima (Sl. novine TK 11/05).

Postojeća zakonska regulativa u BiH je djelomično usaglašena sa istom u Evropskoj uniji, i većim dijelom oblast upravljanja otpadom zakonski je uokvirena. Problem nastaje kod primjene iste na terenu, a kada bi se ista u potpunosti primijenila eliminisao bi se zakonski okvir kao uzrok nastanka problema.

Zakon o prikupljanju, proizvodnji i prometu sekundarnih sirovina i otpadnih materijala („Sl.novine FBiH“, broj 35/98) obavezuju pravne osobe koje obavljaju komunalnu djelatnost prikupljanja otpadaka u gradovima i naseljima da iz tih otpadaka izdvajaju sekundarne sirovine, da ih razvrstavaju po vrstama i na osnovu ugovora isporučuju preduzećima koja se bave preradom i proizvodnjom sekundarnih sirovina ali ova odredba nije ugrađena u općinsku odluku. Primjena ove odredbe na teritoriji općine Sapna je vrlo mala.

Prema Zakonu o upravljanju otpadom, (član 12. – 14.), te Pravilnika o uslovima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača i prodavača na operatora sistema za prikupljanje otpada („Službene novine FBiH“, broj: 9/05), operator sistema za prikupljanje otpada mora da bude registrovan za izvršenje djelatnosti skupljanja otpada, te mora da ima dozvolu za upravljanje otpadom. Postojeće javno komunalno preduzeće ne posjeduje takvu dozvolu.

Pristupanjem izradi ovoga Plana općina ispunjava obavezu iz zakona o otpadu F BiH, te federalne i kantonalne strategije da izradi općinske planove i propise kojima se definišu lokalne obaveze u odnosu na primjenu koncepta regionalnog deponiranja definiranog Regionalnim /kantonlnim Planom.

Mjere koje proizlaze iz Federalne strategije upravljanja otpadom 2008.–2018., a koje se odnose na općine i komunalna poduzeća pretpostavljaju donošenje planova i propisa kojim će se omogućiti povećanje obima usluga prikupljanja, uvođenje odvojenog prikupljanja otpada i dovođenje ovih poslova u stanje ekonomske održivosti. Rokovi predviđeni Strategijom za izvršavanje nekih mjera već su protekli, tako da će to prolongirati postizanje postavljenih ciljeva u planu.

Na osnovu Zakona o principima lokalne samouprave FBiH („Sl. novine FBiH“, broj: 49/06 i 51/09), Zakona o lokalnoj samoupravi Tuzlinskog kantona („Sl.novine TK“ broj:6/98, 13/99), Statuta Općine te na

osnovu federalnih i kantonalnih propisa o komunalnim djelatnostima i upravljanju otpadom, nedvojbeno je da postoji obaveza Općine da uredi odnose upravljanja komunalnim otpadom na općinskom nivou. Iz propisa je vidljivo da Općina treba da pripremi i usvoji:

- **Smjernice i/ili uputstvo u svrhu realizacije Odluke o vršenju poslova prikupljanja i odvoza otpada.** Posebna tehnička uputstva pripremiti za sljedeće:
 - Uputstvo o postupanju sa komunalnim otpadom;
 - Uputstvo za domaćinstva;
 - Uputstvo za otpad iz privrednih subjekata:
 - Otpad sličan komunalnom otpadu,
 - Opasni otpad,
 - Materijali koji se mogu reciklirati,
 - Građevinski otpad,
 - Željezo i drugi metali,
 - Otpad od električnih i elektronskih aparata.
 - Uputstvo za transport otpada;
 - Uputstvo za pogone za tretman otpada uključivo i mjesta za prikupljanje otpada na kojima će se vršiti odvajanje otpada
 - Instrukcije za organe koji vrše kontrolu, nadzor i inspeksijski nadzor.

4 Administrativni okvir upravljanja otpadom

4.1 Institucionalna organizacija

4.1.1 Državni nivo

U skladu sa zakonomskom regulativom detaljno analiziranom u Poglavlju 3.1 (Tabela 5 i 6), oblast upravljanja specijalnim vrstama otpada uključujući otpad od fitofarmaceutskih sredstava, farmaceutski otpad i radijacijski otpad je uređena na nivou države BiH kroz:

- Pravilnik o uslovima koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima (S.G. BiH 51/11),
- Pravilnik o zbrinjavanju farmaceutskog otpada (S.G. BiH 23/11), i
- Zakon o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti u Bosni i Hercegovini (S.G. BiH 88/07).

Uvidom u ove zakonu moguće je utvrditi da su nadležnosti za nadzor nad upravljanjem otpada iz poljoprivrednih apoteka i zdravstvenih apoteka prenešene na niže nivoe vlasti.

Nadležnost za provedbu Zakona o radijacijskoj i nuklearnoj sigurnosti je data Državnoj regulativnoj agenciji za radijacijsku i nuklearnu sigurnost. Međutim, još uvijek nisu donešeni odgovarajući pravilnici za upravljanje radioaktivnim otpadom u skladu sa članom 17. ovog Zakona, te u tom smislu i nije precizno definirana nadležnost za praćenje i inspeksijski nadzor nad ustanovama koje generiraju radioaktivni otpad.

4.1.2 Federacija BiH

Oblast upravljanja čvrstim otpadom je detaljno uređena propisima na Federalnom nivou koji propisuju obaveze svih aktera koji su dio sistema.

Od posebnog značaja su federalni Zakon o upravljanju otpadom i prateći pravilnici koji reguliraju obaveze proizvođača ili vlasnika otpada i sakupljača otpada, odnosno operatera koji se bave prikupljanjem svih vrsta otpada. Federalno ministarstvo okoliša i turizma i ima obavezu praćenje ispunjavanja obaveza proizvođača ili vlasnika otpada koji su u njihovoj nadležnosti, da pripreme Plan upravljanja otpadom i razdvajaju i pravilno skladište nastali otpad do trenutka predavanja otpada operateru sistema. S tim u vezi Ministarstvo je nadležno za izdavanje dozvola za tretman i odlaganje otpada operaterima sistema na

koje proizvođači ili vlasnici otpada prenose obaveze upravljanja otpadom. Ovo ministarstvo je također nadležno za planiranje u oblasti upravljanja čvrstim otpadom te nadzor nad uspostavljanjem sistema regionalnog odlaganja otpada i zatvaranje lokalnih odlagališta.

Inspeksijski nadzor iz domena provedbe Zakona o upravljanju otpadom je u nadležnosti Inspektorata urbanističko – ekološke inspekcije Federalne uprave za inspeksijske poslove. Ovaj inspektorat je također nadležan za nadzor provedbe odredbi iz Pravilnika o uslovima koje moraju ispunjavati pravna i fizička lica za promet fitofarmaceutskim sredstvima (S.G. BiH 51/11) a koje se odnose na upravljanje otpadom iz poljoprivrednih apoteka u skladu sa članom 9. ovog Pravilnika i Uredbom o selektivnom prikupljanju, pakiranju i označavanju otpada (S.N. FBiH 38/06).

Ovdje je potrebno napomenuti da, iako donesen od strane Federalnog ministarstva okoliša i turizma, nadzor nad primjenom odredbi iz Pravilnika o životinjskom otpadu i drugim neopasnim materijalima prirodnog porijekla koji se mogu koristiti u poljoprivredne svrhe (S.N. FBiH 08/08) je dat u nadležnost Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Inspektorata poljoprivredne inspekcije Federalne uprave za inspeksijske poslove. Također je inspeksijski nadzor nad primjenom odredbi iz Pravilnika o upravljanju medicinskim otpadom (S.N. FBiH 77/08) dat u nadležnost Inspektorata sanitarno-zdravstveno-farmaceutске inspekcije Federalne uprave za inspeksijske poslove.

4.1.3 Tuzlanski kanton

Kako je navedeno u prethodnom poglavlju, federalni propisi predstavljaju okvir za rad nadležnih organa i na kantonalnom nivou, te su u tom smislu određene nadležnosti iz federalnog Zakona o upravljanju otpadom i pratećih pravilnika su prebačene na Kantonalno ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okolice, Sektor zaštite okolice i Inspektorat za urbanizam, građevinarstvo, komunalnu djelatnost i ekologiju Kantonalne uprave za inspeksijske poslove TK. Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove Kantonalne uprave za inspeksijske poslove. Tako je ovo Ministarstvo zaduženo za planiranje upravljanja otpadom na kantonalnom nivou, praćenje ispunjavanja obaveza proizvođača ili vlasnika otpada koji su u njihovoj nadležnosti, te izdavanje dozvola za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom u skladu sa Pravilnikom o izdavanju dozvole za aktivnosti male privrede u upravljanju otpadom (S. N. FBiH 9/05).

Također, nadzor nad provedbom federalnog Pravilnika o bližim uvjetima glede prostora, opreme i kadra, kriterijima za osnivanje i obavljanje ljekarničke djelatnosti u svim organizacionim oblicima, kao i načinu i postupku njihove verifikacije (S.N. FBiH 44/12) je prebačen na Kantonalno ministarstvo zdravstva kojem, prema Pravilniku, ima nadležnost da prati provedbu obaveza iz Pravilnika o zbrinjavanju farmaceutskog otpada (S.G. BiH 23/11) a koje se odnose na uspostavljanje sistema upravljanja farmaceutskim otpadom u apotekama. Inspeksijski nadzor po ovom pitanju obavlja Inspektorat za sanitarne, zdravstvene i farmaceutske poslove Kantonalne uprave za inspeksijske poslove TK.

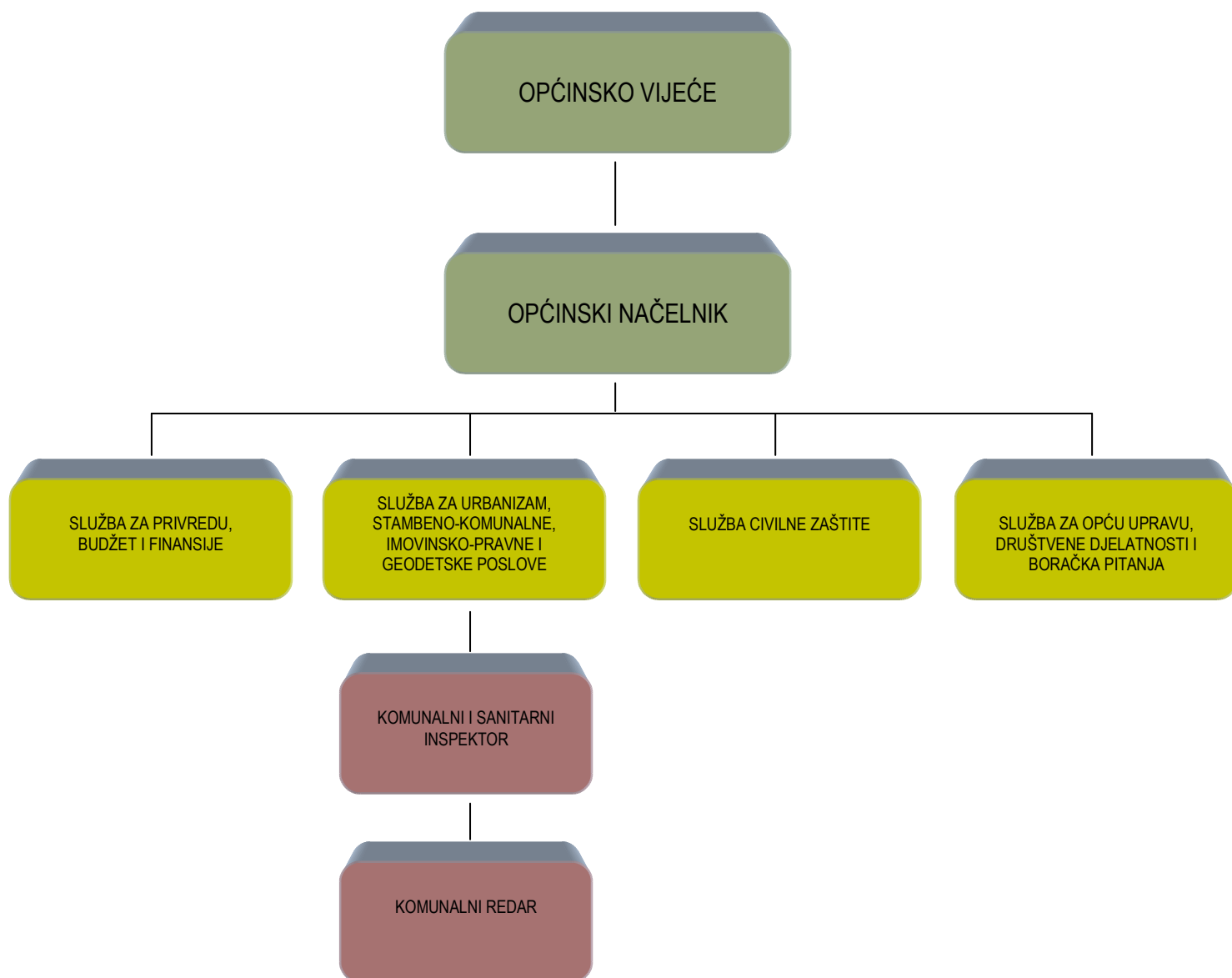
4.1.4 Općinski nivo

Na osnovu Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH jedna od nadležnosti općine su i poslovi komunalne djelatnosti, a u okviru koje su smješteni i poslovi upravljanja otpadom. Općinska administracija općine Sapna je organizovana kroz četiri službe koje pokrivaju kompletnu djelatnost općine. Na Shemi 4.1. prikazana je administrativna organizacija Općine Sapna. U organizacionoj shemi nema posebne službe za komunalne poslove, ali u okviru Službe za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove zastupljena su sljedeća radna mjesta:

- Komunalni inspektor
- Komunalni redar

Obzirom da službenici koji obavljaju gore navedene poslove rade u okviru jedne službe u kojoj se nalazi i prostorno planiranje saradnja je na visokom nivou. U opisu radnog mjesta kod svih službenika i namještenika uposlenih u općini Sapna nema definisane precizne dužnosti koje su vezane za upravljanje otpadom. Trenutno u općini Sapna nema uposlenog službenika koji se bavi informisanjem javnosti u vezi komunalnih pitanja.

❖ Shema 4.1

U Službi za urbanizam, stambeno-komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove nalaze se komunalni inspektor i komunalni redar koji su zaduženi za monitoring sprovođenja Općinskih odluka, Zakona i ostalih propisa vezanih za zaštitu okolice i upravljanja otpadom.

Postojeći kapaciteti za prikupljanje i odvoz otpada

4.2 Opremljenost za pružanje usluge prikupljanja i odvoza otpada

Kućanstva otpad odlažu u kante za smeće zapremine 140 l. Javno komunalno preduzeće „Sapna“ d.o.o. Sapna je većini korisnika usluga prilikom potpisivanja ugovora dodjeljivao kante za odlaganje otpada. Otpad iz javnih ustanova se odlaže u kontejnere kojih ukupno ima 22, od toga su 20 zapremine 1,1 m³ i 2 kontejnera od 5m³ koji su u veoma dobrom stanju. Prikupljanje i odvoz otpada Javno komunalno preduzeće „Sapna“ d.o.o. Sapna vrši sa dva nova kamiona i to specijalno vozilo za otpad kao i jedan manji kamion sa ugrađenim kontejnerom.

Tabela 4. Pregled vozila i opreme u funkciji upravljanja otpadom

R. br	Opis	Godina proizvodnje	Pređena kilometraža	Opis stanja
1.	VOLVO (kamion smećar)	2014	49542 km	U očuvanom i veoma dobrom stanju
2.	FORD (kamion sa prikolicom)	2016	21435 km	U očuvanom i veoma dobrom stanju
3.	LADA NIVA	2003	135049 km	Česti kvarovi, visoki troškovi održavanja
4.	VW CADDY	2002	212639 km	U očuvanom i veoma dobrom stanju
5.	Kontejneri 1.1m ³ (20 kom)			U očuvanom i veoma dobrom stanju
6.	Kontejneri 5m ³ (2 kom)			U očuvanom i veoma dobrom stanju
7.	Kante zapremine 140 l (1880 kom)			U očuvanom i veoma dobrom stanju

Iz gore navedenog može se zaključiti da je Javno komunalno preduzeće „Sapna“ d.o.o. Sapna, kome je dodjeljeno obavljanje komunalnih djelatnosti, tehnički opremljeno za obavljanje djelatnosti pružanja komunalnih usluga.

4.3 Dinamika i način odvoza i prikupljanja otpada

Tabela 5 Dinamika i način odvoza i prikupljanja otpada

Mjesna zajednica	Naselje	Način prikupljanja (Kanta/Vreća/Kontejner)	Broj	Odvoz	Pokrivenost uslugama (%)
1. Sapna	Sapna, Gaj	Kanta/Vreća/Kontejner	263/34/1	1 x sedmično	82,96%
2. Kraljevići	Kraljevići, Svrake	Kanta/Vreća/Kontejner *	195/21/13*	1 x sedmično	74,48%
3. Kobilici	Kobilici, Kosa	Kanta/Vreća	86/1	1 x sedmično	83,65%
4. Međeđa	Bešići, Dekići, Durakovići, Grabovice, Novo Naselje	Kanta/Vreća/Kontejner	216/5/1	1 x sedmično	77,54%
5. Baljkovica	Muhamedbegović, Tijanići i dio naselja Savići	Kanta	15	1 x sedmično	63,35%
6. Nezuk	Nezuk, Nezuk-Debeljak, Nezuk Gornji	Kanta/Vreća/Kontejner	149/22/2	1 x sedmično	76,68%
7. Zaseok	Zaseok	Kanta/Vreća/Kontejner	173/4/1	1 x sedmično	90,76%
8. D. Zaseok	Biberovići, Vrla Strana, Zecovi	Kanta/Vreća	56/1	1 x sedmično	67,05%
9. Vitinica	Andelići, Brđaci, Džakić, Fatići, Han, Kolonija, Krstac, Mahmutovići, Marnići, Ramići, Rizvanovići, Selimovići	Kanta/Vreća/Kontejner	374/34/2	1 x sedmično	76,26%
10. Kovačevići	Kovačevići, Gavrići	Kanta/Vreća	146/7	1 x sedmično	91,07%
11. Goduš	Goduš, Plan	Kanta/Vreća	141/12	1 x sedmično	83,15%
12. Žuje i Šarci	Žuje i Šarci	Kanta/Vreća	66/4	1 x sedmično	89,74%
13. Skakovica	Skakovica, Romani, Sandići, Sarići, Savići i Tomići	-	-	-	0%
14. Rastošnica	Brzava, Čairi, Čaklovića, Donji Zavid, Gornji Zavid, Laze, Lipak, Obršine, Vasiljevići	-	-	-	0%

Kontejneri i kante u koje se vrši skupljanje otpada su u vlasništvu Općine.

* U Mjesnoj zajednici Kraljevići pored 13 kontejnera zapremine 1,1 m³ nalaze se i dva kontejnera zapremine 5 m³ postavljenih ispred objekta sportske dvorane.

Sakupljanje opasnog otpada iz domaćinstava

U mjesnim zajednicama gdje postoji organizovani način prikupljanja otpada sav otpad nastao u domaćinstvu (komunalni i opasni) se zajedno odlaže u plastične vreće. U naseljima gdje ne postoji organizovan način prikupljanja otpada miješani otpad se najčešće odlaže na divlja smetlišta. Na osnovu navedenog vidljivo je da na području općine Sapna ne postoji organizovano prikupljanje opasnog otpada nastalog u domaćinstvima, odnosno, ne postoji njegovo razdvajanje i odvojeno odlaganje.

4.3 **Sakupljanje specijalnog otpada**

Odvoz pepela, šljake i glomaznog otpada vrši se na lični poziv kod JKP Sapna s tim da se ova usluga posebno plaća. Otpad proizveden u privredi (piljevina, otpaci od drveta...) se koristi kao energent u razne svrhe, građevinski otpad i plementiti kamen se koristi za nasipanje pristupnih puteva i drugih nasipa ili se prodaje trećim licima, metalni otpad, karton, papir, staro ulje se prodaju trećim licima. Općina Sapna posjeduje registrovano groblje za uginule životinje. Dio specijalnog otpada se uglavnom odlaže zajedno sa komunalnim otpadom.

4.3.1 Otpad od životinjskih leševa

Ubijene, uginule i pregažene životinje (nepoznatih vlasnika) sa javnih površina, po nalogu nadležne općinske službe, uklanja komunalno preduzeće JKP Sapna i pokopava na stočno groblje, a uginule životinje poznatih vlasnika pokopavaju vlasnici na način koji odredi nadležna veterinarska stanica.

4.3.2 Medicinski otpad

Na području općine Sapna medicinski otpad nastaje u JZU Dom zdravlja Sapna, PZU Apoteka „DUR-FARM“ Sapna, PZU „MIAPHARM“ Kalesija (apoteka u Sapni) i JP „Veterinarska stanica“ Sapna. Navedene ustanove su donijele Plan upravljanja medicinskim otpadom i zaključile ugovore sa „KEMIS-BH“ d.o.o. Lukavac o sakupljanju, manipulaciji, privremenom skladištenju, obradi i zbrinjavanju opasnog otpada na ekološki prihvatljiv način, u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima i Bazelskom konvencijom te u skladu sa Pravilnikom o uvjetima za prenos obaveza upravljanja otpadom sa proizvođača (naručioca) na operatora (Izvođač) sistema za prikupljanje i zbrinjavanje opasnog otpada.

4.3.3 Farmaceutski otpad

Farmaceutski otpad nastaje u JZU Dom zdravlja Sapna, PZU Apoteka „DUR-FARM“ Sapna, PZU „MIAPHARM“ Kalesija (apoteka u Sapni) i JP „Veterinarska stanica“ Sapna. Sve tri navedene ustanove imaju zaključene ugovore sa „KEMIS-BH“ d.o.o. Lukavac o sakupljanju, obradi i zbrinjavanju opasnog medicinskog otpada.

4.3.4 Građevinski otpad

Građevinski otpad nastaje u firmama koje se bave preradom drveta i visokogradnjom i isti se koristi za proizvodnju toplotne energije, distribuira se trećim licima i koristi za nasipanje.

4.3.5 Elektronski i elektronički otpad

Elektronski i elektronički otpad uglavnom se odlaže zajedno sa komunalnim otpadom.

4.3.6 Slupana i stara vozila

Vlasnici stara i slupana vozila uglavnom prodaju licima koja se bave sakupljanjem sekundarnog otpada ili DOO „Mačak“ Kalesija i „Sirovine Pezić“ d.o.o. Kalesija (firma koja se bavi otkupom sekundarnih sirovina).

4.3.7 Otpadne gume

Otpadne gume, „ENIKS-NERI“ d.o.o Sapna i „Tehnički pregled vozila“ Sapna, prodaju drugim licima koji ih odvoze na mjesta gdje se vrši reciklaža istih.

4.3.8 Otpadna ulja i masti

Otpadna ulja i masti, po izjavama odgovornih osoba gdje nastaju otpadna ulja i masti, se sakupljaju u posebne posude i prodaju se drugim licima.

4.3.9 Kabasti otpad

Odvoz kabastog otpada sa područja općine Sapna nije organizovan. Kabasti otpad komunalno preduzeće odvozi na lični poziv i po dogovoru sa vlasnikom s tim da se ova usluga posebno plaća.

4.3.10 Mulj iz septičkih jama i uređaja za prečišćavanje

Na području općine Sapna odvođenje fekalija i otpadnih voda uglavnom je rješavan na različite načine i to najčešće odvođenje fekalija i otpadnih voda vrši se izgrađenim sistemom kanalizacije bez ugrađenih uređaja za prečišćavanje. S obzirom da komunalno preduzeće ne posjeduje opremu za čišćenje septičkih jama i to da je mali broj septičkih jama na koje su uglavnom priključeni vanjski WC-ovi čišćenje jama vlasnici sami rješavaju i sadržaj iz istih koriste kao gnojivo.

4.3.11 Ostali opasni otpad

Ostali opasni otpad uglavnom se odlaže sa komunalnim otpadom.

4.4 **Proizvođači otpada koji sami zbrinjavaju otpad**

Na području općine Sapna nema proizvođača otpada koji isti sami zbrinjavaju a da sa općinskom administracijom imaju dogovor odnosno potpisan ugovor sa općinom. Četiri pravna subjekta odvajaju korisni dio otpada-karton i plastiku u mreže koje su smještene unutar parcela pravnih subjekta i to doo „VRH PROMET“ Sapna, PJ „Bingo“ Sapna, „B1 Company“, „DŽ..Đ. komerc“. Korisni otpad koji se odvaja prodaje se drugim licima.

4.5 **Analiza i zaključci**

Problematika upravljanja otpadom u općini Sapna gotovo je istovjetna s evidentiranim postojećim stanjem i problemima upravljanja otpadom u cijeloj BiH. Postojeći sistem upravljanja nakon osnivanja JKP Sapna funkcioniše na zadovoljavajući način kojeg treba i dalje unapređivati.

JKP Sapna kojem je povjereno obavljanje komunalnih djelatnosti tehnički je opremljeno za obavljanje djelatnosti pružanja komunalnih usluga.

Ukupna pokrivenost svih mjesnih zajednica na području općine Sapna uslugom prikupljanja i odvozom otpada je 80 %.

U mjesnim zajednicama Rastošnica i Skakovica nije uopšte organizovano prikupljanje i odvoz otpada iz razloga malog broja stanovnika, razrušenosti teritorije male zainteresovanosti stanovnika, ali rješenje treba tražiti u postavljanju bar jednog kontejnera od 5 m³ koji bi se praznio minimalno jednom mjesečno.

Ne postoji odvojeno prikupljanje opasnog otpada iz domaćinstva, kao i specijalnog otpada. Razlog je nepostojanje dovoljnih kapaciteta davaoca usluga za prikupljanje i odvoz otpada, kao i nepostojanje zaokruženog sistema finansiranja ove oblasti u granicama stvarnih potreba.

U cilju poboljšanja sveukupnog stanja u ovoj oblasti na području općine Sapna neophodno je:

- izvršiti nabavku dodatnih kontejnera i kanti (u dovoljnoj mjeri da se pokrije cijelo područje općine Sapna)
- izvršiti nabavku kontejnera za selektivno prikupljanje komunalnog otpada,
- proširiti obuhvat pokrivenosti uslugama odvoza otpada na sve mjesne zajednice na prostoru općine Sapna,
- izrada programa jačanja javne svijesti i informisanosti građana,
- izrada programa sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava,
- izrada programa sakupljanja specijalnog i glomaznog otpada

5 Postojeća infrastruktura za upravljanje otpadom

Poslovne prostorije JKP Sapna nalaze se u ulici Žrtava genocida u Srebrenici bb, općina Sapna.

5.1 Zeleni otoci

U okviru zelenog otoka moguće je izdvojeno odlagati korisni dio, kao i dio štetnih otpadnih materijala. Na teritoriji općine ne postoje zeleni otoci za uvođenje reciklaže jer privatne firme nisu uspostavile zelene otoke nego sebi putem čeličnih mreža koje su smještene unutar parcela firmi prikupljaju određene vrste ambalažnog otpada.

5.2 Centri za reciklažu

Centar za reciklažu je mjesto gdje se dovozi sav odvojeno prikupljeni materijal (plastika, staklo, papir i slično), presuje/melje, balira i šalje dalje trećim licima na reciklažu. Na području općine Sapna ne postoji ovakva vrsta objekta, i s obzirom na blizinu regionalne deponije koja je izgrađena, ista se ne planira praviti.

5.3 Centri za kabasti otpad

Na području općine Sapna ne postoji ovakav centar niti JKP Sapna pruža posebne usluge prikupljanja i zbrinjavanja kabastog otpada.

5.4 Objekti za odlaganje

5.4.1 Lokalna deponija

Na teritoriji općine Sapna ne postoji lokalna deponija za odlaganje otpada obzirom da se otpad odvozi na regionalnu deponiju.

5.4.2 Regionalna deponija

JP „Regionalna deponija“ na Crnom vrhu kod Zvornika počela je da se gradi 2010. godine, a prve količine otpada su primljene 2016. godine te ista predstavlja centar za odlaganje otpada za općine Bratunac, Srebrenicu, Miliće, Vlasenicu, Osmake, Šekoviće, Sapnu i Kalesiju i Grad Zvornik.

5.5 *Drugi objekti*

Na području općine Sapna nema drugih objekata predviđenih za odlaganje odnosno preradu otpada.

5.6 *Analiza i zaključci*

Iz naprijed navedenog vidljivo je da na području općine Sapna ne postoje uređena reciklažna dvorišta, kao i drugi objekti za organizovano prikupljanje raznih vrsta korisnih komponenti i otpada. Općina Sapna ne posjeduje vlastitu lokalnu deponiju jer se komunalni otpad odvozi na regionalnu deponiju.

Izgradnjom regionalne deponije na Crnom Vrh u biti stvoreni su svi uslovi za adekvatno zbrinjavanje otpada a postojeće preduzeće koje trenutno upravlja sakupljanjem i odvozom otpada na području općine Sapna, sa postojećom tehničkom opremom može odlagati otpad na deponiju.

Odlaganje kabastog otpada uz kontejnere u bilo koje vrijeme nije prihvatljivo. Potrebno je uvesti periodični sistem odlaganja kabastog otpada, npr. u proljetnim aktivnostima čišćenja domaćinstava i po pozivu.

6 **Nelegalna odlagališta**

Na području općine Sapna nalazi se manji broj manjih odlagališta komunalnog otpada. Razlog postojanja divljih odlagališta je nepokrivenost svih domaćinstava uslugama prikupljanja i odvoza otpada kao i javna svijest građana. Trenutno je na području općine Sapna evidentirano 6 divljih odlagališta.

Tabela 6 Lokacije i broj divljih deponija

Red. br.	Naziv MZ-e	Udaljenost od centra općine (km)	Da li je organizirano sakupljanje otpada i u kojem %	Broj divljih deponija	Količina odloženog otpada (m ³)
1	Sapna	0,4-Sapna 2,1 - Gaj	Da, 82,96%	1	25
2	Kraljevići	0-2,0	Da, 74,48%	1	30
3	Kobilići	3,0-Kobilići 1,5 KM - Kosa	Da, 83,65%	-	-
4	Međeđa	6,0- Međeđa, 2,00 -Grabovice	Da, 77,54%	1	43
5	Baljkovica	9,0	Da, 63,35%	-	-
6	Nezuk	6,0	Da, 76,68%	-	-
7	Zaseok	6,0	Da, 90,76%	1	36
8	D. Zaseok	3,0	Da, 67,05%	-	-
9	Vitinica	6,0	Da, 76,26%	1	24
10	Kovačevići	9,0	Da, 91,07%	-	-
11	Goduš	11,0	Da, 83,15%	1	126
12	Žuje i Šarci	3,0	Da, 89,74%	-	-
13	Skakovica	15,0	Ne, 0%	-	-
14	Rastošnica	16,0	Ne, 0%	-	-

Na području općine Sapna postoji niz manjih lokacija za odlaganje otpada koje nisu registovane, takođe dio otpada se odlaže na obalama riječnih korita i potoka. Procjenjuje se da od ukupne količine

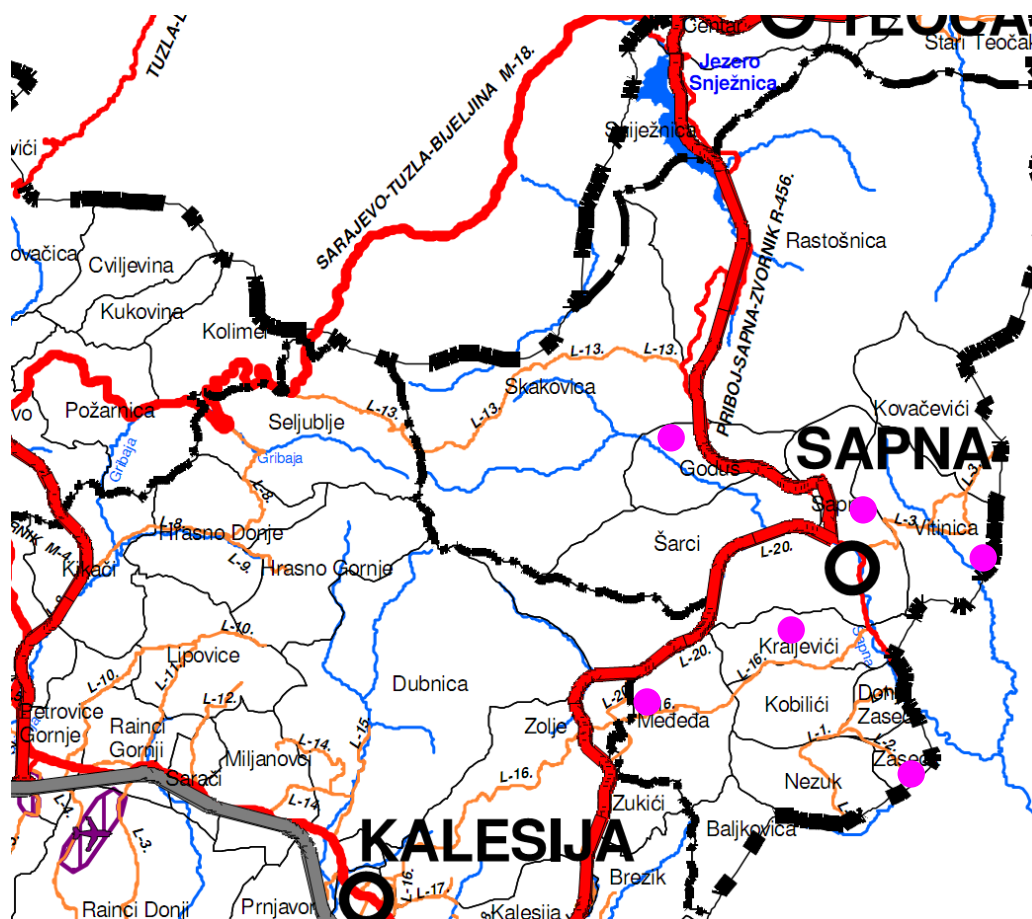
proizvedenog otpada u toku jedne godine 284 m³ otpada završi na ovim lokacijama. Do registrovanih deponija vode nekategorisani zemljani i makadamski putevi koji su prilično uski. Sredstava za čišćenje divljih deponija obezbijediti će se od strane Kantonalnog ministarstva za prostorno uređenje i zaštitu okolice TK i općine Sapna.

U narednom periodu planirano je čišćenje divljih deponija po prioritetima:

- 2018. godina, MZ Sapna
- 2019. godina, MZ Goduš
- 2020. godina, MZ Zaseok
- 2021. godina, MZ Kraljevići
- 2022. godina, MZ Vitinica
- 2023. godina, MZ Međeđa

Plan čišćenja i uklanjanja divljih deponija-odlagališta je usklađen sa planom proširenja pokrivenosti organizovanim sakupljanjem otpada.

Slika 2 Lokacije divljih deponija

7 Trenutne i buduće količine

7.1 Ukupno proizvedeni otpad

Tabela 7 Ukupna proizvodnja otpada

Zapremina u tonama /godinu	2017	Procjena 2018	Procjena 2023
Otpad iz domaćinstava	993,08	995	997
Otpad iz privrede	325,56	330	335
Otpad iz javnih ustanova	65,02	67	68
Ukupno	1383,66	1392	1400

Proračun ukupnog proizvedenog otpada bazira se na proizvedenoj količini otpada po jednom stanovniku od 0,4 kg/stan/dan. Obzirom na trenutno ekonomsko stanje, na području općine Sapna ne očekuje se nagli porast broja stanovnika koji direktno utiču na proizvodnju otpada. Procjena proizvedenog otpada za 2023.godinu temelji se na procentulanom povećanju proizvedenog otpada od 1,2% u odnosu na 2017. godinu.

7.2 Prikupljeni miješani otpad

Tabela 8 Količine prikupljenog miješanog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2017	Procjena 2018	Procjena 2023
Otpad iz domaćinstava	827,568	870	900
Otpad iz privrede	295,56	350	400
Otpad iz javnih ustanova	59,112	80	140
Ukupno	1182,24	1322,4	1330

Količina miješanog otpada prikupljenog na teritoriji općine Sapna u 2017. godinu dobivena je na osnovu dostavljenih dnevnih i mjesečnih otpremnica odvoza otpada od strane Regionalne deponije Zvornik.

Tabela 14 Količine miješanog otpada koje treba prikupiti u 2018. godini i buduće projekcije

Planirano prikupljanje otpada	Godina	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ukupno stanovništvo	broj	11172	11172	11172	11172	11172	11172
Pokrivenost prikupljanjem %	%	82,5	85	87,5	90	92,5	95
Pokrivenost stanovništva	broj	8100	8302	8510	8721	8939	9162
Količina otpada koja se treba prikupiti	t/god	1322	1324	1326	1327	1328	1330

Napomena: U tabeli 14 količina otpada koja se treba prikupiti odgovara količini ukupno proizvedenog otpada za navedenu godinu.

7.3 Prikupljeni otpad za reciklažu

Tabela 15 Količine odvojeno prikupljenog otpada namijenjenog reciklaži

Zapremina u tonama /godinu	2017	Procjena 2018	Procjena 2023
Staklo	-	3	13
Papir, karton	-	15	48
Plastika	-	5	18
Željezo i metal	-	-	-
Zeleni otpad	-	2	4
Ukupno	-	25	83

Iz tabele 15 vidljivo je, da će se sa reciklažom otpada na području općine započeti u 2018. godini. Obzirom na ukupne količine prikupljenog otpada namijenjenog reciklaži prikazane u tabeli neophodno je obezbjediti potrebnu infrastrukturu kako bi se ovaj cilj ispunio.

Ozirom da se radi o ruralnom području koji zeleni otpad koriste u razne svrhe preporučeni procenat od 20% koji se koristi za potrebe proračuna je znatno niži.

7.4 Prikupljeni specijalni otpad

Tabela 16 Količine prikupljenog specijalnog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2017	Procjena 2018	Procjena 2023
Otpad od životinjskih leševa	5	6	8
Medicinski otpad	0,4	0,6	0,8
Farmaceutski otpad	0,15	0,2	0,25
Građevinski otpad	7	8	9
Elektronski i elektronički otpad	4	5	6
Otpadne gume	2	4	6
Otpadna ulja i masti	4	5	6
Kabasti otpad	8	9	10
Mulj iz septičkih jama i uređaja za prečišćavanje	3	4	5
Ostali specijalni (opasni) otpad	3	4	5
Ukupno	37,55	45,8	56,05

Obzirom na ukupnu količinu proizvedenog otpada na godišnjem nivou količina prikupljenog otpada je zadovoljavajuća.

7.5 Ukupno prikupljeni otpad

Tabela 17 Ukupne količine prikupljenog otpada

Zapremina u tonama /godinu	2017	Procjena 2018	Procjena 2023
Miješani otpad (7.2)	1182,4	1322,4	1330
Otpad prikupljen odvojeno (7.3)	-	25	83
Specijalni otpad (7.4)	37,55	45,8	56,05
Ukupno	1219,95	1393,2	1469,05

Povećanjem procenta pokrivenosti područja na 95 % u periodu do 2023.godine kao znatno su povećane količine prikupljenog otpada u odnosu na sadašnje stanje.

7.6 Bilans

Tabela 18 Količine otpada koje se ne prikupe

Zapremina u tonama /godinu	2017	Procjena 2018	Procjena 2023
Ukupno proizvedeno	1383,66	1392	1400
Ukupno prikupljeno	1182,4	1322,4	1330
Razlika	201,26	69,6	70

7.7 Analiza i zaključci

Formiranjem JKP „Sapna“ Sapna i Regionalne deponije Zvornik riješeno je niz problema vezanih za prikupljanje i odvoz otpada sa teritoriji općine Sapna čime je na adekvatan način riješen problem upravljanja otpadom na ovom području.

Stepen iskorištavanja otpada, odnosno reciklaže je mali. Specijalni otpad je adekvatno zbrinut. Ne očekuje se značajnije povećanje stepena reciklaže prije 2020. godine.

8 Finansiranje sistema upravljanja otpadom

Finansiranje upravljanja otpadom na području općine Sapna vrši se iz sredstava naplate za usluge. Naplatu za izvršene usluge prikupljanja i odvoza otpada vrši JKP „Sapna“ Sapna, uz prethodno fakturisanje istih svim obveznicima (pravna i fizička lica).

Općina Sapna iz svog budžeta finansira poslove zajedničke komunalne potrošnje (poslovi prikupljanja i odvoza otpada sa javnih površina, gradskih ulica, poslovi košenja trave i uređenja živih ograda sa javnih površina).

8.1 Tarifa za domaćinstva

Visinu tarife za usluge prikupljanja i odvoza otpada na području općine Sapna utvrđuje Općinsko vijeće Sapna posebnom odlukom, koja se objavljuje u „Službenom glasniku Općine Sapna“. O navedenoj odluci građani se upoznaju na više načina: dostavljanjem iste svim mjesnim zajednicama, na oglasnoj ploči Općine Sapna, uvidom u web stranicu Općine Sapna, te uvidom u Odluku, u nadležnoj općinskoj službi. Cijenu pružanja usluge formira i predlaže JKP „Sapna“ Sapna putem Službe za urbanizam, stambeno-

komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove općine Sapna. Nakon dostavljenog prijedloga služba vrši reviziju i dostavlja Općinskom Načelniku koji dostavlja nacrt općinskom vijeću na usvajanje.

Trenutna cijena usluga za domaćinstvo je 6,95 KM sa PDV-om mjesečno po domaćinstvu shodno Odluka o davanju saglasnosti na Cjenovnik komunalnih usluga na području općine Sapna („Službeni glasnik Općine Sapna“ broj 2/17).

8.2 Privredni sektor

Trenutna cijena usluga za privredni sektor je:

1. Preduzeća, ustanove.....0,30 KM/m² sa PDV-om mjesečno korisne površine prostora
2. Škole.....0,25 KM/m² sa PDV-om mjesečno korisne površine prostora
3. Trgovine mješovite robe, piljarnice, kafići, čevabdžinice, buregdžinice, slastičarne, kafane sa površinom
do 60m² 25,0 KM sa PDV-om mjesečno,
preko 60m² 32,0 KM sa PDV-om mjesečno,
4. Kiosci, trafike, obučar, sajdzija i staklorezac.....15 KM sa PDV-om mjesečno,
5. Samostalne zanatske radnje, zubar, ginekolog, frizer, pekar, fotograf i sl.20,00 KM sa PDV-om mjesečno
6. Bez obzira na vrstu korisnika odvoza smeća po jednom kontejneru (1,1 m³).....30 KM sa PDV-om po jednom odvozu
7. Vanredan odvoz otpada koji ne spada u komunalni (šljaka, građ. šut i sl.)....100,00 KM (1 kontejner od 5m³)

8.3 Stepen naplate

Procjena stepena naplate se vrši na osnovu sklopljenih ugovora o pružanju usluge i iznosi 90% domaćinstava redovno plaća korištenje usluga odvoza otpada, a naplativost od poslovnih subjekata i institucija je 100 %.

JKP „Sapna“ Sapna korisnicima pružanja usluge prikupljanja i odvoza otpada izdaje mjesečne račune koji se na adrese korisnika dostavljaju putem uposlenika poduzeća. Korisnik uslugu može platiti u sjedištu poduzeća ili uplatom na žiro račun u banci.

8.4 Bilans stanja 2016 – 2017.

U slijedećoj tabeli prikazan je bilans uspjeha poduzeća JKP „Sapna“ Sapna iz kojeg je vidljivo da prihodi nisu razvrstani po djelatnostima već su dati ukupni prihodi, odnosno rashodi. Procjena poduzeća je da se 35% prihoda odnosi na uslugu prikupljanja i odvoza otpada. Procjena se temelji na bazi sklopljenih ugovora sa pravnim i fizičkim licima o pružanju usluge kao i stepenu naplate.

Iz dole prikazanog bilansa poslovnog uspjeha komunalnog poduzeća vidljivo je, da je isto u toku 2016. i 2017. godine pozitivno poslovalo.

Tabela 19 Bilans poslovnog uspjeha komunalnog poduzeća

Prihodi	2016	2017
Naknade iz domaćinstva ekonomskog sektora /prihod od prodaje-ukupni prihod/	346.731	465.750
Prodaja recikliranog materijala	-	-
Drugi prihod	10.006	9054
Ukupan prihod	356.737	474.804
Rashodi	355.232	470.433

Osoblje	-	
Materijal i sredstva	-	
Drugi troškovi	-	
Vanjske usluga	-	
Državne takse	-	
Provizija	-	
Amortizacija	-	
Ukupno rashodi	355.232	470.433
OPERATIVNI REZULTAT	356.737	474.804
FINANSIJSKI TROŠKOVI	355.232	470.433
REZULTAT	+1.505	+4.371
Ukupno (KM)	+1.505	+4.371

8.5 Procjena budžeta 2018 – 2021.

U tabeli 20 prikazana procjena budžeta Općine Sapna za period od 2018-2021.godina.

Tabela 20 Procjena budžeta Općine Sapna za period od 2018-2021. godina

Godina	Prihodi	kredit	Kapitalna potpora	Ukupno (KM)
2018	3.579.190,37	0,00	282.433,00	3.389.190,34
2019	2.246.469,80	0,00	0,00	2.246.469,80
2020	2.331.249,80	0,00	0,00	2.331.249,80
2021	2.395.799,60	0,00	0,00	2.395.799,00

Tabela 21 Plan prihoda od komunalne takse za period 2018-2021. godina

Godina	Iznos (KM)
2018	84.000,00
2019	83.000,00
2020	83.000,00
2021	85.500,00

Prihod od komunalne takse će se trošiti na plaćanje komunalnih usluga JKP Sapna koje je pruža komunalne usluge općini Sapna. Te usluge su se ogledale u čišćenju i održavnju javnih površina u centru općine, održavanje lokalnih puteva, održavanje stadiona te vodovodne i kanalizacione infrastrukture po mjesnim zajednicama. Iz ovih sredstava općina će u skladu sa svojim mogućnostima i po potrebi sufinansirati i određene projekte vezane za ovu oblast..

Tabela 22 Realizirana sredstava iz općinskog budžeta na razvoju komunalne infrastrukture

Godina	Kanalizacija (KM)	Rekon.puteva, održavanje Izgrad.puteva	Uređenje korita (KM)	Sanacija klizišta (KM)	Vodovod (KM)	UKUPNO (KM)
2013	56.000	56.120	169.947	23.482	24.872	
2014	15.026	69.399	79.962	376120	4.000	
2015	140.213	275.046	94.963	143.389	3.960	
2016	107.440	204.349	29.411	235.908	17.518	
2017	37.899	60.942	30.905	23.266	58.383	

U tabeli 22 prikazana su sredstva koja se iz budžeta općine Sapna izdvajana za razvoj komunalne infrastrukture

Sredstva dodijeljena za aktivnosti civilnog sektora na podizanju javne svijesti

U proteklom periodu nije bilo dodjeljivanja sredstava iz budžeta općine Sapna za podizanje javne svijesti civilnom sektoru iz razloga što ovaj problem nije spadao u prioritete općine kao što ni u budućem periodu nisu planirana sredstva za ovu namjenu, tako da segment edukacije stanovništva po pitanju javne svijesti o upravljanju otpadom i zaštiti okolice nije dobio dovoljnu pažnju niti sredstva za ove namjene .

Tabela 23 planirani bužet za realizaciju plana

Planirani budžet po godinama za realizaciju plana	Iznos u KM	Izvor sredstava
2013.	486.500,00	Općina Sapna i Sida
2014.	28.500,00	Općina Sapna, Komunalno, Ministarstvo
2015.	24.500,00	Općina Sapna, Komunalno, Ministarstvo
2016.	27.000,00	Općina Sapna, Komunalno, Ministarstvo
2017.	54.500,00	Općina Sapna, Komunalno, Ministarstvo

U budžetu općine Sapna pored sredstava navedenih u tabeli 22 koja su izdvojena za realizaciju Plana upravljanja otpadom Općina Sapna je dala garanciju na kreditno zaduženje Regionalnoj deponiji Zvornik i JKP Sapna da će ukoliko ova preduzeća ne budu uredno i na vrijeme izmirivala obaveze po kreditima za koji je općina Sapna garant vršit će se iz izvornih prihoda općine Sapna.

Garantna sredstva za Regionalnu deponiju Zvornik planirana su u iznosu od 41.000,00 KM za 2018.godinu a garancija je izdata do 2028. Godine.

Garantna sredstva za JKP Sapna planirana su u iznosu od 11.700,00 KM za 2018.godinu a garancija je izdata do 2025.godine.

8.6 Analiza i zaključci

Analizom bilansa stanja 2016-2017. godina, vidljivi su pozitivni rezultati poslovanja preduzeća koje se bavi poslovima prikupljanja otpada odnonso JKP „Sapna“ Sapna.

Uzroci ovakvog stanja su prije svega sadašnji način obračuna sistema naplate odvoza komunalnog otpada, kvalitetniji način pružanja komunalnih usluga, veći procenat pokrivenosti područja organizovanim prikupljanjem otpada odnosno veći broj uključenosti domaćinstava u sistem, veća aktivnost menadžmenta na proširenju obuhvata prikupljanja otpada kao i obavljanja i drugih poslova, bolja opremljenost operatera potrebnom opremom za obavljanje poslova, realna cijena obavljanja komunalnih usluga i sl.

Naime, za uspješno funkcionisanje navedenog sistema, trenutni model naplate količine nastalog otpada prema jedinici korisnog prostora i prema domaćinstvu je adekvatan. Realizacijom zacrtanih ciljeva iz Plana upravljanja otpadom realno je očekivati samoodrživost finansiranja ove djelatnosti bez korekcija cijena usluga.

U narednom periodu neophodno bi bilo u budžetu Općine planirati izdvajanje sredstava za podizanje javne svijesti građana za uključivanje u sistem prikupljanja i odvoza smeća na području Općine.

9 Informisanje javnosti

9.1 Informisanje građana o pruženim uslugama

JKP „Sapna“ Sapna putem sredstava javnog informisanja a najčešće putem Radija Glas Drine vrši informisanje korisnika komunalnih usluga o trenutnom stanju, a isto tako vrši i obavještanje o novonastalim situacijama kada su u pitanju kvarovi i druge aktivnosti na poboljšanju pružanja komunalnih usluga na teritoriji koju pokriva svojim uslugama. Na Web stranici općine Sapna nema dovoljno informacija o komunalnim djelatnostima, načinu prikupljanja i vremenu transporta otpada. Web stranica općine Sapna se ne ažurira redovno. U narednom periodu potrebno je predvidjeti da se informisanje korisnika vrši štampanjem raznih letaka, upustava pa i obavještenja koja se često štampaju sa poleđine računa i isti se dostavljaju svim korisnicima od vrata do vrata putem inkasantske službe pri podjeli računa.

I pored navedenog, mišljenja smo da informisanje građana iz oblasti okoliša još uvijek nije na potrebnom nivou. Iz navedenog razloga u planu je da u sistematizaciju poslova i radnih zadataka koji se obavljaju u službama za upravu Općine Sapna bude uvedeno radno mjesto službenika za odnose sa javnošću i informisanje, čime bi se ovaj segment podigao na viši nivo. Jedan od prijedloga je da se informisanje javnosti vrši putem računa za plaćanje komunalne usluge.

9.2 Programi podizanja svijesti

S obzirom da nam je stanje svijesti i svjesnosti većeg dijela građana na niskom nivou, a samim tim i neodgovornost naspram prirode i životne okoline, kao i naspram samih sebe, ovom problemu treba posvetiti posebnu pažnju. Na ovome se do sada radilo nešto ali nedovoljno. Prisutne su određene aktivnosti općine i nevladinog sektora. To su projekti lokalnog i ograničenog karaktera i jednokratne akcije koje ne daju dovoljan efekat i čime se ne postižu značajni rezultati. Ovo treba da bude kontinuirana aktivnost –kampanja od nekoliko godina i u ovo treba uložiti dovoljno finansijskih sredstava. Na području općine Sapna postoji dvadestak nevladinih organizacija od čega je sedam bavi boračkom populacijom a ostala su vezana za okoliš, privredu, mlade, poljoprivredu, pčelarstvo, lov i ribolov. Nevladina organizacija Eko Zeleni Sapna je organizacija koja se bavi problemom zaštite okoliša i najveći dio programa koje provodi vezani su za čišćenje divljih deponija i edukaciju iz oblasti zaštite okoliša. Do sada su uglavnom čišćene divlje deponije (ukupno u zadnjih pet godina očišćeno osam divljih deponija), koje su ponovo nastajale na istim ili novim lokacijama, zatim urađena je brošura o nutrijentima koja je imala edukativni karakter i koja je postigla, u datom vremenu određene efekte.

Nevladin sektor treba uključiti u edukativne programe, zatim u programe konkretnog čišćenja kao što je to bio slučaj ove godine sa programom „Očistimo planetu zemlju za jedan dan“ i program obilježavanje Evropske sedmice za smanjenje otpada. Pored uključivanja u konkretne programe, općina treba planirati sredstva budžetom za programe nevladinih organizacija koji su vezani za ovu problematiku.

9.3 Analiza i zaključci

Informisanje javnosti i podizanje javne svijesti trebalo bi da bude najmanji problem jer je za finansiranje tih aktivnosti potrebno najmanje novca. Dakle, informisanje javnosti i podizanje nivoa svijesti stanovništva o potrebi upravljanja otpadom i drugim ekološkim problemima može i mora se realizovati i ta aktivnost mora biti kontinuirana, dio školskog sistema, pa i predškolskog. Za ovu aktivnost potrebno je najmanje novca a pruža najbolje rezultate, jer ako ekološki osviješten građanin djeluje tako da proizvodi što manje otpada i odlaže ga na dozvoljena mjesta, neće biti nelegalnih deponija i sličnih ekoloških problema za čije rješavanje je onda potrebna velika svota novca.

Građani, privredni subjekti i udruženja nemaju dovoljno informacija o ovim a i o sličnim aktivnostima koje se dešavaju u organima uprave i javnim preduzećima, a to je zbog toga što nam sistem informisanja nije dovoljno razvijen kao i zbog toga što građane i privredne subjekte, udruženja isl. mnoge stvari, dešavanja i pojave ne interesuju dok ih direktno ne "pogode". Stoga je potrebno posvetiti posebnu pažnju informisanosti javnosti o svim ovim aktivnostima koristeći postojeće i uvesti neke nove načine pružanja informacija i kontinuirano raditi na podizanju svijesti kod svih starosnih kategorija stanovništva. Informisanje javnosti odnosno korisnika treba vršiti štampanjem raznih letaka, uputstava, obavještenja na poleđini računa, obezbjeđenjem radnog mjesta službenika za odnose sa javnošću i informisanje kao i informisanje putem Web stranice općine Sapna.

10 Specifikacija problema

10.1 Institucionalni problemi

JKP Sapna potrebno je da obezbjedi dozvolu za upravljanje otpadom kod nadležnog ministarstva za okoliš.

Upravljanje ostalim vrstama otpada (specijalni otpad) je u nadležnosti viših nivoa vlasti kao i nadzor nad sprovođenjem propisa kojima je definirano upravljanje drugim vrstama otpada osim komunalnog.

10.2 Pravni problemi

U nekim segmentima pravna legislativa ne daje u potpunosti odgovore na problematiku prikupljanja i odlaganja komunalnog otpada. Neophodno je zakonski kvalitetnije riješiti pitanje naplate ovih usluga, prije svega sankcije za one koji neredovno plaćaju uslugu odvoza otpada. To bi se moglo riješiti kroz registar novčanih kazni, kao što su neke usluge već riješene (npr. kazne u saobraćaju itd.) ali takve odluke nisu u nadležnosti lokalnih vlasti.

Potrebno je donijeti:

- Smjernice i/ili uputstva u svrhu realizacije Odluke o vršenju poslova prikupljanja i odvoza otpada čiji sadržaj je preciziran u Poglavlju 3.3

10.3 Infrastrukturni problemi

- Na prostoru općine Sapna, postoji kvalitetna putna infrastruktura i sve MZ su povezane sa centrom općine kvalitetnim asfaltnim putevima osim MZ Rastošnica i MZ Skakovica koje su povezane makadamskim putevima.
- Na području općine Sapna ne postoji niti jedan objekat koji služi u svrhu pravilnog upravljanja otpadom (zeleni otok, reciklažno dvorište i sl.).
- Ne postoje izgrađene i betonirane pretovarne stanice.
- Ne vrši se izdvajanje opasnog otpada iz domaćinstva a način upravljanja drugim vrstama specijalnog otpada nije poznat.
- Prisutan je nedovoljan broj kontejnera i posuda za odlaganje komunalnog otpada.

Još jedan od problema jeste prisutnost divljih deponija koji je potrebno rješavati.

10.4 *Finansijski problemi*

- Do sada nikada nisu izdvajana sredstva za rad nevladinog sektora što je potrebno promijeniti u narednom periodu ukoliko je namjera da se radi na jačanju javne svijesti i informiranju javnosti u pogledu unaprjeđenja sistema upravljanja otpadom.

10.5 *Javna svijest*

Javna svijest o komunalnom otpadu je na zadovoljavajućem nivou. U narednom periodu neophodno je i dalje raditi na podizanju svijesti građana na viši nivo kroz razne projekte. Komunikacija između građana i općine po pitanju komunalnog otpada je dobra.

Da bi se javna svijest građana podigla na veći nivo neophodno je:

- Jačanje nevladinog sektora za implementaciju projekata iz oblasti okoliša,
- Informisanje građana iz oblasti upravljanja otpadom (izrada letaka, brošura, web site, lokalna sredstva informisanja);
- Uspostavljanje "zelene telefonske linije" u komunalnom preduzeću za građane, da se informišu o svemu što ih zanima po pitanju otpada,

11 *Ciljevi upravljanja otpadom za planski period*

Cilj	Opis cilja	Indikator	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1	Poboljšanje usluge i postepeno proširenje pokrivenosti prikupljanja i odvoza otpada na način da se obuhvati 90% domaćinstava do 2023. godine	Broj domaćinstava uključenih u servis	2025	2075	2125	2175	2225	2275
		Broj privrednih subjekata uključenih u servis	74	74	74	74	74	74
		Broj javnih subjekata uključenih u servis	13	13	13	13	13	13
2	Postepeno, korak po korak, uvesti razdvajanje otpada na mjestu nastanka.		-	20%	25%	30%	35%	40%
		Količina izdvojenog papira t/god	-	15	23	31	40	48

		Količina izdvojene plastike t/god	-	5	8	11	15	18
		Količina izdvojenog stakla t/god	-	3	5	8	10	13
3	Ukloniti nelegalna odlagališta otpada i sanirati područja na kojima se nalaze.	broj saniranih /broj nelegalnih deponija	1/6	2/6	3/6	4/6	5/6	6/6
4	Jačanje javne svijesti.	Broj akcija na podizanju javne svijesti	10	12	14	14	16	16

12 Program mjera

12.1 Program mjera za unaprjeđenje sistema za prikupljanje i odvoz otpada

Cilj 1	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
Poboljšanje usluge i postepeno proširenje pokrivenosti prikupljanja i odvoza otpada na način da se obuhvati 90% domaćinstava do 2023. godine	Administrativno-pravne mjere				
	Odluka o vršenju poslova prikupljanja i odvoza komunalnog otpada	2019	Općina	Nema dodatnih sredstava	Općinski budžet
	Izrada smjernica i/ili uputstva u svrhu realizacije Odluke o vršenju poslova prikupljanja i odvoza komunalnog otpada	2019	Općina	Nema dodatnih sredstava	Općinski budžet
	Donošenje Odluke o novim cijenama usluge prikupljanja i odvoza otpada	2020	Općina	Nema dodatnih sredstava	Općinski budžet
	Proširenje opisa radnog mjesta referentu za komunalne poslove	2020	Općina	Nema dodatnih sredstava	Općinski Budžet
	Potpisivanje ugovora sa korisnicima usluga	2023	Komunalno	Nema dodatnih sredstava	Komunalno
	Tehničke mjere				
Poboljšanje usluge, nabavka kanti za smeće i postepeno proširenje pokrivenosti prikupljanja i odvoza otpada sa teritorije općine Sapna	2018-2023	Općina i komunalno	150.000 KM	Općinski budžet i komunalno	

12.2 Program mjera za unaprjeđenje sistema za iskorištavanje otpada

Cilj 2	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
Postepeno, korak po korak, uvesti razdvajanje otpada na mjestu nastanka.	Postavljanje zelenih ostrva centralnom dijelu općine (uže urbano područje)	2018-2023	Općina Komunalno	4.000KM godišnje	Općina Ministarstvo Komunalno
	Faza I: Dobivanje saglasnosti	2019	Općina Komunalno	Nema dodatnih sredstava	Općina
	Faza II: Uređenje lokacije	2020-2022	Općina Komunalno	1.000KM godišnje	Općina, Ministarstvo Komunalno
	Faza III: Nabavka kontejnera	2023	Općina Komunalno	3.000KM godišnje	Općina Komunalno

12.3 Program mjera za unaprjeđenje sistema za konačno odlaganje otpada

Cilj 3	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
Ukloniti nelegalna odlagališta otpada i sanirati područja na kojima se nalaze.	Uklanjanje i sanacija divljih deponija (odlagališta):	2019	Općina i Komunalno		
	Izrada sheme lokacija divljih deponija sa prioritetima uklanjanja u odnosu na planirano proširenje usluge				
	Izvođenje radova na uklanjanju i sanaciji deponija	2018-2023	Općina	4.000KM godišnje	Općina, Ministarstvo i Fond za okoliš
	Obavješćavanje javnosti i mjesnog stanovništva o aktivnostima uklanjanja divljih deponija i zabrani	2018-2023	Općina	500KM godišnje	

Cilj 3	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
	ponovljenog odlaganja smeća na divlje deponije				
	Postavljanje znakova zabrane odlaganja smeća	2018-2023	Općina	500KM godišnje	

12.4 Program mjera za podizanje javne svijesti u upravljanju otpadom

Cilj 4	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
Jačanje javne svijesti.	Podizanje javne svijesti kroz godišnji natječaj za akcije NVO				
	• Organiziranje edukacije po MZ i u školama	2018-2023	Općina NVO	1.000KM godišnje	Općinski budžet
	• Izrada općinskog ekološkog biltena	2020	Općina NVO	1.000KM	Općinski budžet
	• Izrada ekološkog kalendara općine i implementacija aktivnosti kojima se obilježavaju značajni ekološki datumi	2020	Općina NVO	1.500KM	Općinski budžet
	Kontinuirano informiranje/obavješćavanje/upozoravanje javnosti				
	• Uspostavljanje "zelene telefonske linije" u komunalnom preduzeću za građane	2023	Općina Komunalno	500KM	Općina Komunalno

Cilj 4	Opis mjere	Rok izvršenja	Odgovornost za izvršenje	Potrebna sredstva	Izvor sredstava
	• Redovna obavještenja uz račune	2019	Komunalno Općina	Nema dodatnih sredstava	Komunalno Općina
	• Informacije na oglasnim pločama	2018-2023	Komunalno Općina	Nema dodatnih sredstava	Komunalno Općina
	• Informacije putem štampanih letaka/biltena komunalnog preduzeća	2018-2023	Komunalno Općina	500 KM godišnje	Komunalno Općina
	Preko službe za Urbanizam, stambeno-komunalne poslove i MZ izraditi i distribuirati uputstava za male obrtnike za postupanje sa specijalnim otpadom	2018-2023	Komunalno Općina	500KM godišnje	Komunalno Općina
	Akcije Očistimo zemlju za jedan dan	2018-2023	Komunalno Općina	500KM godišnje	Komunalno Općina

13 Analiza rizika

Za realizaciju Plana upravljanja otpadom na području općine Sapna za period 2018-2023. godina mogući su sljedeći rizici koji bi mogli ugroziti realizaciju plana i dostizanje zadanih ciljeva:

- Nedostatak finansijskih sredstava za realizaciju programa mjera iz Plana upravljanja otpadom,
- Nedonošenje novih zakonskih propisa, neprilagođavanje potrebama postojećih propisa,
- Neadekvatno sankcioniranje neplatiša komunalnih usluga,
- Nedovoljno provedene kampanje podizanja svijesti građana,
- Odlazak građana općine Sapna u zemlje Europske unije.

✓ S (Snage)

- Formirano i adekvatno opremljeno JKP „Sapna“ d.o.o. Sapna koje vrši organizovan odvoz otpada
- Formirana JP „Regionalna deponija“
- Postojanje strateškog Plana razvoja općine;
- Iskustva za prikupljanje otpada iz prethodnih godina putem JKP „Sapna“ Sapna;
- Zainteresirano stanovništvo za rješavanje problema zbrinjavanja otpada;
- Djelimično educirano stanovništvo;
- Volja lokalnog stanovništva i zainteresiranost za odvoz otpada;
- Postojanje nevladinog sektora koji se bavi zaštitom okoliša
- Nabavka i raspodjela kanti za otpad većini korisnika komunalne usluge odvoza otpada

✓ W (slabosti)

- Nepoštivanje postojećih zakonskih propisa u pojedinim slučajevima;
- Nepostojanje plana upravljanja krutim otpadom;
- Manji broj domaćinstava na području općine nije pokriven uslugom prikupljanja otpada;
- Postojanje manjeg broja divljih deponija;
- Nepostojanje stručnih analiza i studija;
- Nedovoljno educirano stanovništvo;
- Nepostojanje reciklaže komunalnog otpada,
- Odlaganje otpada pored lokalnih i regionalnih puteva na području Općine od strane građana ove Općine – dijaspore u vrijeme godišnjih odmora

✓ O (prilike)

- Uključivanje svih građana u organizovano zbrinjavanje otpada;
- Edukacija građana za selektivno prikupljanje otpada;
- Prodaja otpada za reciklažu;
- Različiti izvori financiranja;
- Edukacija građana i javnog sektora o značaju organizovanog prikupljanja otpada u zaštiti čovjekove okoline;
- Uključivanje u procese međunarodnih donatorskih i kreditnih institucija;
- Veći angažman sektora NVO;
- Kreiranje novih zakonskih propisa (promjena i prilagođavanje);
- Bolji monitoring i pojačan rad komunalne inspekcije.

✓ T (Prijetnje)

- Slaba zainteresovanost i nespremnost davaoca i korisnika komunalne usluge za organizovano razdvajanje otpada;

- Uticaj politike na kadrovsku strukturu javnog komunalnog preduzeća;
- Nepotpuna naplata komunalnih usluga;
- Veliki broj zaposlenih;
- Nedovoljno razvijena svijest građana o uticaju otpada na okoliš;
- Odlazak građana općine Sapna u zemlje Europske unije.

Iz prethodne SWOT matrice se može zaključiti da su prednosti općine Sapna u postojanju strateškog plana općine, gdje je definisan segment upravljanja otpadom, tako da je ovaj projekat usklađen sa strategijom općine. Pored strategije je važna činjenica da postoji organizovan sistem prikupljanja i upravljanja otpadom, koji ima svoji nedostataka, ali koji se može veoma dobro iskoristiti. Stanovništvo je već upoznato sa sistemom organizovanog prikupljanja i odvoza smeća te je zainteresovano da se problem odlaganja otpada stalno unapređuje što pokazuju najnovije činjenice da je 2025 korisnika i 84 pravna subjekta uključeno u organizovano prikupljanje otpada. Na našoj općini postoji nevladin sektor koji se može uključiti u ove poslove, ali njihovi resursi nisu dovoljno iskorišteni.

Swot analiza pokazuje da još uvijek postoje slabosti koje utiču na zagađenje okoliša i nepotpunu uključenost stanovništva u organizovano prikupljanje i selekciju otpada te postojanje divljih deponija.

Predsjedavajući Općinskog vijeća
Fedahija Ahmetović